

﴿يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾

“Ey halkım! Allah’ın davetçisine uyun!”

(Ahkaf, 46/31)

**Kur’ân ve Sünnet Işığında
EN FAZİLETLİ ZİKİRLER**

Özgün Adı:
**Kur'ân ve Sünnet Işığında
EN FAZİLETLİ ZİKİRLER**

Müellif:
Alihan Musayev

Çeviri:
Namiq Abuzərov

Baskı:
İstanbul
M. 2014 / H. 1435

Her Hakkı Saklıdır

Alihan Musayev

Kur'an ve Sünnet Işığında

**EN FAZİLETLİ
ZİKİRLER**

Türkçeye Çeviren

Namiq Abuzərov

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ:
«بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ؛ فَطُوبَى
لِلْغُرَبَاءِ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ، وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ:

«فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ
النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنتِي».

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyur-
maktadır:

*"İslam garib olarak başladı. Başladığı hale
geri dönecektir. O halde müjdeler olsun
Guraba'ya/gariplere!"*

[Müslim, Kitâbu'l-İmân]

Tirmizî rivayetinde:

*"Guraba'ya/gariplere müjdeler olsun! On-
lar benden sonra sünnetimden insanların
bozdukları şeyleri düzelterlerdir."*

[Tirmizî, İmân]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

MUKADDİME

Hamd Allah'adır. O'na hamdeder, O'ndan yardım diler, bizi affetmesini niyaz eder ve O'na inanıp güveniriz. Nefislerimizin şerinden ve amellerimizin kötü neticelerinden O'na sığınırız. Allah'ın hidayet verdiğini hiç kimse saptıramaz; saptırdığını da hiç kimse hidayete erdiremez. Allah'tan başkasının ibadet edilmeye layık olmadığına şahadet ederiz. O, tektir, ortağı yoktur. Muhammed *aleyhissalâtü vesselâm*'ın O'nun kulu ve resulü olduğuna da şahadet ederiz.

Şüphe yok ki, sözün en hayırlısı Allah'ın kitabı, yolların en doğrusu Muhammed ﷺ'in yoludur. Amellerin en şerlisi dinde sonradan ortaya çıkarılan şeylerdir. Din adına uydurulan her şey bid'attır, her bid'at sapıklıktır; her sapıklık da Cehenneme götürür.

Bundan sonra...

Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyuruyor: “Dünyaya lanetlenmiştir. Allah Teâlâ’yı zikretmek, O’nun değer verdiği şeyler, ilim öğretmek ve ilim öğrenmek dışında dünyada ne varsa hepsi lanetlenmiştir.”¹

İbn Receb bu hadisi şöyle şerhetmiştir: “Dünya ve onun üzerindeki lanetlenmiştir, yani Allah’tan uzaklaştırılmıştır. Zira dünya, Allah’ı zikretmekten alıkoyar. Allah’a yönelten, O’nun marifetine götüren, O’na yaklaştıran ve O’nun rızasını kazandıran faydalı ilimle Allah’ı zikretmek ve O’nun sevdiği amelleri işlemek müstesnadır. Dünyadan bu maksatla yararlanmak gerekir. Şöyle ki, Allah, kullarına yalnız kendisinden korkmayı ve yalnız kendisine itaat etmeyi emretmiştir. Buna muvaffak olmak için daima Allah’ı zikretmek gerekir. Bu anlamda İbn Mes’ud ؓ şöyle demiştir: ‘Allah’tan hakkıyla korkmak için O’nu sürekli anmak ve unutmamak gerekir.’² ‘Allah’ın, kullarına na-

1 *Sünen-i Tirmizî*, 2323; *Sünen-i İbn Mace*, 4112. Bu hadis hasendir, bkz: *Silsiletu’l-Ehadîs-Sahîha*, 2797.

2 Hakim en-Nisâbûrî, *el-Müstedrek*, 2/294.

maz kılmayı, haccetmeyi ve Kabe'yi tavaf etmeyi emretmesi O'nu zikretmek içindir.”³

Abidlerin en faziletlisi, Allah'ı en fazla zikredendir. Bütün bu kaydedilenler, zemmedilmiş dünyaya ait değildir. Dünyanın ve onun sakinlerinin yaratılmasındaki asıl maksat, sadece Allah'a kulluk/itaat etmektir. Bu bağlamda Yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Ben, insanları ve cinleri yalnız Bana kulluk etsinler diye yarattım.”** (ez-Zâriyât, 56)

İbn Kayyım el-Cevziyye şöyle demiştir: “Allah Rasûlü ﷺ Allah'ı zikretme bakımından mahlukatın en kamiliydi. Onun her kelimesi, Allah'ı zikretme ve O'nun rızasını kazanma maksadı taşıyordu. Hakeza onun, iyilikleri emretmesi, kötülükleri nehyetmesi, ümmeti için hüküm koyması, Allah'ın isim ve sıfatlarından haber vermesi, verdiği kararlar, işlediği ameller, vaad ve vaâdle ilgili buyrukları, Allah'ı övgüyle yüceltmesi, O'na hamdetmesi, O'nu tesbih etmesi, O'na yalvarıp yakarması, O'na dua etmesi, O'nun gazabından korkması ve mer-

3 *Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem*, 1/298.

hametinden ümit kesmemesi yalnız Allah'ı zikretme maksadı taşıyordu. Hatta Rasulullah ﷺ'in sükût etmesi/susması da Allah'ı kalben zikretmesiydi. Her anında ve her halinde Allah'ı zikrederdi. Her nefes alıp verişinde Allah'ı zikrederdi. Ayaktayken, otururken, yatar-ken, yürürken, yolculuğunda, konaklamasında ve ikametinde hep zikir halindeydi.”⁴

İbn Kayyım şöyle devam ediyor: “Kalpte öyle bir kasvet var ki, onu yalnız Allah Teâlâ'yı zikretmek giderir. Bu yüzden, kul, kendi kalbinin kasvetini zikrullahla gidermelidir.”⁵

Mekhul şöyle demiştir: “Allah'ı zikretmek şifa, insanları zikretmek ise derttir.”⁶

4 *Zadü'l-Mead fi Hedyi Hayri'l-İbâd*, 2/332.

5 *el-Vabilu's-Sayyib*, 1/99.

6 *el-Vabilu's-Sayyib*, 1/99.

Zikrin fazileti

Yüce Allah şöyle buyuruyor: “Ey iman edenler, Allah’ı çokça zikredin. Ve O’nu sabah-akşam tesbih edin.” (el-Ahzâb, 41-42)

“Beni hatırlayın ki, Ben de sizi hatırlayayım. Bana şükredin, nankörlük etmeyin.” (el-Bakara, 152)

“Rabbini, gönülden ve korkarak, içinden hafif bir sesle sabah-akşam an, gafillerden olma.” (Araf, 205)

“(Onlar) o zâtlardır ki, Allah’ın zikriyle kalpleri mutmain olduğu halde imân etmişlerdir. Haberiniz olsun ki, Allah’ın zikriyle kalpler mutmain olur. İman ettikten sonra güzel ve yararlı amellerde bulunanlara ne mutlu! Varacakları yer ne güzeldir!” (er-Ra’d, 28-29)

Hiz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Rabbini zikreden kimse ile zikretmeyen kimsenin hali, diri ile ölü gibidir.”⁷

⁷ Sahih-i Buhârî, 6407.

Bir rivayette de Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyuruyor: “İçinde Allah’ın anıldığı ev ile Allah’ın anılmadığı evin farkı, diriyle ölünlük farkı gibidir.”⁸

Hz. Peygamber ﷺ aynı zamanda şöyle de buyurmuştur: “Bir cemaat oturup Allah’ı zikrederse, mutlaka melekler etraflarını sarar, Allah’ın rahmeti onları bürür, üstlerine sekinet iner ve Allah onları yanında bulunanlara (meleklerle) *anar*.”⁹

Hz. Peygamber ﷺ yine şöyle buyurmuştur: “Allahu Teâlâ’yı zikreden bir cemaate rast-larlarsa, birbirlerini ‘Aradığımıza gelin!’ diye çağırırlar. Hepsi gelip onları kanatlarıyla kuşatarak dünya semasına kadar arayı doldururlar. Allah, -onları en iyi bilen olduğu halde- meleklerle sorar: ‘Kullarım ne diyorlar?’ Onlar da ‘Seni tesbih ediyor, Sana tekbir okuyor, Sana tahmid okuyor ve Seni tazim (temcid) ediyorlar.’ derler. Rab Teâlâ sormaya devam eder: ‘Onlar beni gördüler mi?’ Melekler: ‘Hayır!’ derler. Allah: ‘Ya görselerdi ne

8 Sahih-i Müslim 779.

9 Sahih-i Müslim, 2700.

yaparlardı?’ sorar, melekler de: ‘Eğer seni görse-
lerdi ibâdetinde çok daha ileri giderler; çok daha
fazla ta’zim, çok daha fazla tesbihte bulunurlar-
dı.’ derler. Allah tekrar sorar: “Onlar ne istiyorlar?’
‘Senden, cenneti istiyorlar.’ derler. ‘Cenneti gördü-
ler mi?’ der. ‘Hayır, ey Rabbimiz!’ derler. ‘Ya gör-
selerdi ne yaparlardı?’ der. ‘Eğer görselerdi, cen-
net için daha da acele ederler, onu daha ısrarla
isterler, ona daha çok rağbet gösterirlerdi.’ derler.
Allah Teâlâ sormaya devam eder: ‘Neden istiâze
ediyorlar?’ ‘Cehennemden istiâze ediyorlar.’ der-
ler. ‘Onu gördüler mi?’ der. ‘Hayır ey Rabbimiz,
görmediler!’ derler. ‘Ya görselerdi ne yaparlardı?’
der. ‘Eğer cehennemi görselerdi ondan daha şid-
detli kaçarlardı, daha şiddetli korkarlardı.’ derler.
Bunun üzerine Rab Teâlâ şöyle buyurur: ‘Sizi
şâhid kılıyorum, onları affettim!’” Rasûlullah ﷺ
sözüne devamla şunu anlatıyor: “Onlardan
bir melek der ki: ‘Bunların arasında falanca gü-
nahkar kul dahi var. Bu onlardan değil. O başka
bir maksadla uğramıştı, oturuverdi.’ Allah Teâlâ:
‘Onu da affettim, onlar öyle bir cemaat ki onlarla

oturanlar da onlar sayesinde bedbaht olmazlar.’ buyurur.”¹⁰

Ebû Hureyre رضي الله عنه şöyle rivayet ediyor: “Bir gün Allah Rasûlü صلى الله عليه وسلم Mekke yolu üzerinde Cumdan denilen bir dağa uğradı ve ashâbına, ‘Yürüyünüz, burası Cumdân dağıdır. Müferrid¹¹ olanlar öne geçmiş; yarışı kazanmışlardır.’ buyurdu. Sahâbiler: ‘Yâ Rasûlallah! Müferridler de kim?’ diye sordular. Allah Rasûlü صلى الله عليه وسلم, ‘Allah’ı çok zikreden erkekler ve kadınlar’ buyurdu.”¹²

Rasûlullah صلى الله عليه وسلم şöyle buyurdu: “Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: ‘Ben kulumun Benim hakkımdaki zannı üzereyim. O beni zikretti mi onunla beraberim. Eğer o beni nefsinde zikrederse Ben de onu nefsimde zikrederim. Eğer o Beni bir cemaat içinde zikrederse Ben de onu onunkinden daha hayırlı bir cemaat içinde zikrederim. O Bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir zirâ yaklaşıyorum, o Bana bir zirâ yaklaşırsa Ben ona

¹⁰ *Sahîh-i Buhârî*, 6408; *Sahîh-i Müslim*, 8/68.

¹¹ Kalabalık içerisinde kurtuluşa eren kimseler.

¹² *Sahîh-i Müslim*, 2676.

bir kulaç yaklaşırım. O Bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak giderim.”¹³

Başka bir hadisinde, Allah'ı zikreden kimseyi Hz. Peygamber ﷺ şöyle müjdeler: *“Başka bir gölgenin bulunmadığı Kıyamet gününde Allah Teâlâ, yedi insanı, Kendi gölgesinde barındıracaktır: Adil başkan, ömrünü ibadet neşvesi içinde geçiren genç, kalbi mescidlere bağlı müslüman, birbirlerini Allah için sevip buluşmaları da, ayrılmaları da Allah için olan iki insan, güzel ve mevki sahibi bir kadının beraber olma isteğine ‘Ben Allah’tan korkarım.’ diyerek yaklaşmayan şahıs, sağ elinin verdiği sol elinin bilemeyeceği kadar gizli sadaka veren kişi, tenhada Allah’ı anıp da gözleri yaşlarla dolan kişi.”¹⁴*

Abdullah b. Busr ؓ şöyle rivayet ediyor: *“Bir bedevî, Allah Rasûlü ﷺ’e gelip şöyle dedi: “Ya Rasûlallah! Şeriatın hükümlerinin çokluğu bana ağır gelir. Bana öyle bir şey öğret ki, ona sımsıkı sarılayım.”¹⁵* Hz. Pey-

¹³ *Sahîh-i Buhârî*, 7455; *Sahîh-i Müslim*, 2675.

¹⁴ *Sahîh-i Buhârî*, 660.

¹⁵ Yani ibadetlerimi kolaylaştırın.

gamber ﷺ ona şöyle buyurdu: “*Dilin devamlı olarak Allah Teâlâ’yı zikirle ıslak kalsın.*”¹⁶

Ey müslüman kardeşim, bilesin ki Allah Teâlâ her müslümana, her zaman ve her halde Allah’ı zikretmeyi nasip etmez. Eğer müslümanlar kendi nefislerine baksalar, mel’un dünyanın onları nasıl meşgul ettiğine, malın çokluğunun onları Allah’ı zikretmekten nasıl alıkoyduğuna ve şeytanın onları Allah’ı anmayı unutturduğuna şahit olurlar. Onlardan bazıları sabah-akşam Allah’ı zikretmeyi, bazıları da namaz sonrası tesbihâtı terkeder. Hatta bazıları yemeye ve su içmeye başlamadan önce “besmele” çekmeyi bile unutturlar. Başka bir ifadeyle söyleyecek olursak, Allah, yapılan günahların karşılığı olarak, onları bu güzel ibadeti yapmaya muvaffak kılmıyor! Çünkü muvaffakiyet (tevfik) Allah ﷻ’nin elindedir. Dileğimiz şudur ki, Kendi Rasûlü ﷺ’i Allah’ı zikretmeye muvaffak kıldığı gibi bizleri de

¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/190. Bu hadis sahihtir. Bkz. *Sahihu'l-Cami*, 7700.

O'nu her an anmaya muvaffak kılsın. Kim Allah'ın sevdiği ve razı olduğu ameli işlemek istiyorsa, Peygamber ﷺ'in sünnetine sımsıkı sarılsın ve sahabîsi Muaz b. Cebel'e yaptığı tavsiyeye uysun. Peygamber ﷺ, Muaz'a şöyle buyurmuştur: *"Ey Muaz, sana şunu tavsiye ederim: Her namazın ardından şu duayı okumayı sakın terketme:*

«اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ»

*"Allahümme ainni ale zikrike ve şukrike ve husni ibâdetike.*¹⁷¹⁸

Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin olsun ki, her namazın arkasından samimiyetle ve kalpten bu duayı yapan bir müslümanı, Rabbi her an Kendisini zikretmeye muvaffak kılar ve dili Allah'ın zikriyle ıslak kalır. Bu hususta İbnu Ebu'l-İzz

¹⁷ "Allah'ım! Seni zikretmede, Sana şükretmede ve Sana g - zelce ibadet etmede bana yardımcı ol!"

¹⁸ Sünen-i Ebu Davud, 1522. Bu hadis sahiştir. Bkz: Sahîh-i Ebu Davud, 1362.

el-Hanefi şöyle der: “Kulunu dua etmeye yönelten, bizzat Allah ﷻ’nin kendisidir. Bu, Allah’tan gelen bir hayırdır, tamamı da O’na aittir. Ömer b. Hattab ؓ’in söylediği gibi: ‘Ben duanın kabul olunmayacağını zannetmiyorum, ben dua edemeyeceğimden endişeliyim. Eğer dua etmeye muvaffak olursam, onun kabul edildiğine de şahit olurum.’ Nitekim Yüce Allah bir ayette şöyle buyurur: **‘O, gökten yere, (yukarıdan aşağıya) işleri düzenler, sonra da o işler, sizin saydıklarınızdan bin yıl kadar olan bir günde O’na yükselir.’** (Secde, 5) Allah Teâlâ bu ayetle haber veriyor ki, bütün işleri Kendisi düzenliyor, sonra da bu işler O’na yükseliyor.

Kulun kalbinde Rabbe dua etme isteğini yaratan ve bunu bir sebep gibi Kendisinin ihsan edeceği hayra vesile kılan, Allah Teâlâ’nın bizzat kendisidir. Amel etme ve sevap kazanma hususu da böyledir. Kulu tevbeyle sevk eden, sonra da o tevbeyle kabul eden, yine Allah Teâlâ’nın kendisidir.

Aynı zamanda, kulunu bir iş yapmaya muvaffak kılan, sonra da bu işe göre mükâfat veren O'dur. Keza, kulun dua etmesini sağlayan, sonra da bu duayı kabul eden yine bizzat Allah ﷻ'dir. Yaratılanların hiçbiri bu düzeni bozamaz. Yaptığı bir işi diğer bir işe sebep kılan Allah Teâlâ'dır.

Tâbiîn imamlarından biri olan Mutarrif b. Abdullah eş-Şihhîr şöyle der: 'Yaptığım bütün işlere dikkat ettim, bunların başlaması da, tamamlanması da Allah'tandır ve bunlara muvaffak olmanın tek çaresini duada buldum.'¹⁹

Aziz ve Celil olan Allah'tan, güzel isimlerini ve yüce sıfatlarını vesile kılarak diliyoruz ki, bu işimizi bereketli kılsın ve bunu samimi/kalpten yapılmış bir iş gibi rızasına muvafık eylesin, aynı zamanda bu eseri Kıyamete kadar okunacak kitaplardan eylesin ve O'nun sayesinde müslümanlara ve bizlere faydalı olsun, bize sevap kazandırsın

¹⁹ Şerhu'l-Akidetu't-Tahaviyye, 1/468-469.

ve bizi Firdevs Cennetinin sakinlerinden eylesin!

Dilediđi kimseyi faydalı işler yapmaya ve doğru yola yönelten Allah ﷻ'dir. Bütün hamd u senalar yalnız alemlerin Rabbine mahsustur. Yüce Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salat ve selam olsun!

En Faziletli Zikirler

İbn-i Teymiyye şöyle demiştir: “Senin farzlardan sonra hangi amelin daha faziletli olduğu hususundaki soruna gelince, bilmiş olasan ki, ameller fazilet bakımından insanların becerileri ve zamanlarının münasip olup olmaması açısından farklılık gösterir. Bu sebeple mezkur soruya herkesi kuşatacak bir cevap vermek imkansızdır. Fakat ulemanın üzerinde ittifak ettiği görüşe göre, Allah Teâlâ’yı sürekli zikretmek insanoğlunun yaptığı amellerin en faziletlisidir. Buna Ebû Hureyre’nin rivayet ettiği şu hadisi delil gösterirler: “Allah Rasûlü ﷺ: *‘Müferridler hayır işlerde öne geçmiş, yarışı kazanmışlardır.’* buyurdu. Sahâbîler: ‘Yâ Rasûlallah! *Müferridler kimlerdir?’* diye sordular. Allah Rasûlü ﷺ: *‘Allah’ı çok zikreden erkekler ve kadınlar’* buyurdu.”²⁰ Ebû Dâvud’un Ebu Derda رضي الله عنه’dan rivayet ettiği hadis de bunu destekler mahiyettedir. Şöyle ki, Hz. Peygamber ﷺ, sahâbesine: “*Size amellerinizin en hayırlısını,*

²⁰ *Sahîh-i Müslim*, 2676.

Rabbiniz katında en temizini, dereceniz bakımından en üstününü bildireyim mi? Öyle ki bu amel sizin için altın ve gümüş infak etmenizden ve düşmanınızla karşılaşp onun boynunu vurmaktan ve onların sizin boynunuzu vurup şehid etmesinden daha hayırlıdır.” Sahabîler: “Buyur, ya Rasûlâllah!” diye cevap verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü ﷺ: “Allah Teâlâ’yı zikretmektir.” dedi.²¹

Bu konuyla ilgili Kur’an’da deliller çoktur. Bu deliller, imanla onaylanmakla yaşanan hayatta müşahede edilir ve hadislerle nakledilir. Müslüman, hiç olmazsa hayır öğreticisi ve muttakilerin imamı Hz. Peygamber ﷺ’den nakledilen zikirlerle devam etmelidir. Bunlar günün öncesinde ve sonunda, yatağa girince ve uykudan uyanınca ve aynı zamanda namazların ardından, yeme ve içmeden önce ve sonra, elbise giyerken, cinsel ilişki sırasında ve eve, mescide, helaya girerken ve çıkarken, yağ-

²¹ *Sünen-i Tirmizi*, 3673; bu hadis sahihtir. Bk. *Mişkâtul-Mesâbih*, 2269.

mur yağarken ve şimşek çakarken vs. gibi malum vakitlerde okunan zikirleri kapsamaktadır. Bu konuda “Amelü'l-Yevm ve'l-Leyl” ismiyle birçok eser tasnif edilmiştir. Belirtmek gerekir ki, her zaman zikir yapılabilir. Zikirlerin en faziletlisi ise “Lâ ilâhe illallah”tır. Buna bir de “Sübhanallahu vel-hamdulillahu vallahu ekber vela havle vela kuvvete illa billah” virdi ilave edilse zikrin fazileti daha da artmış olur. Bilmekte yarar var ki, gerek faydalı ilim öğrenme ve onu başkalarına öğretme, gerekse de iyiliği emredip kötülükten vazgeçirme (*emr-i bi'l-ma'ruf nehy-i ani'l-münker*) maksadıyla konuşulan her bir kelime ve kalbten geçen her bir niyet insanı Allah'a yaklaştıran bir fiildir ve Allahu Teâlâ'yı zikretmek sayılır. Bu sebeple, her kim farzları eda ettikten sonra faydalı ilim öğrenmeye çalışır veya bir ilim meclisinde oturup Allah ve Rasûlünün “fıkıh” diye isimlendirdiği ilmi öğrenir ya da öğretirse, bu da bir tür faziletli zikir addedilir.”²²

²² *Mecmuu'l-Fetâva*, 10/660-661.

Malum olduğu üzere, zikirler fazilet bakımından farklıdır. Zikirlerin en faziletlisi tabiî ki Allah'ın kitabıdır. İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Kur'an en faziletli zikirdir. Bu hususta Allahu Teâlâ şöyle buyuruyor: **“İşte bu da Bizim indirdiğimiz mübarek bir zikirdir.”** (Enbiyâ, 50) **“Gerçekten, sana katımızdan bir zikir verdik.”** (Tâhâ, 99) **“Kim de Benim zikrimden yüz çevirirse bilsin ki; onun dar bir geçimi olur ve kıyamet gününde Biz onu kör olarak haşrederiz.”** (Tâhâ, 124) **“Rablerinden kendilerine gelen her yeni öğüdü (zikri) alaya alarak dinlerler.”** (Enbiyâ, 2)”

İbnu Kayyım el-Cevziyye de şöyle der: “Kur'an okumak zikirten, zikir de duadan faziletlidir. Bu genellikle böyle kabul edilse de, bazen zikir, Kur'an'dan faziletli sayılır. Hatta zikir için tayin edilmiş zamanlarda Kur'an okumak caiz değildir. Mesela rükû ve secdede okunacak tesbihler gibi. Bu durumda zikir, Kur'an okumaktan faziletlidir, hatta bu haldeyken Kur'an okumak yasak-

lanmıştır. Rükûdan kalkarken ve kalktıktan sonra okunacak zikirler, teşehhüdde (tahiyatı) okumak, aynı zamanda iki secde arasında “Rabbiğfirli verhamni vehdini veâfini verzugni” duasını okumak, namazın ardından selam verdikten sonra okunan zikirler ve keza müezzinin söylediklerini tekrarlamak Kur’an okumaktan faziletlidir. Allahu Teâlâ bütün mahlûkattan üstün olduğu gibi Kur’an-ı Kerim de bütün kelimelerden üstündür. Ancak her bir konumda da okunacak zikirler vardır. Onları zamanında okumamak veya diğeriyle değiştirmek, ondan umulan hikmete ve maslahata uymaz. Sonuç itibarıyla, belirli vakitlerde Allahu Teâlâ’yı zikretmek Kur’an okumaktan efdaldır, fakat genelde Kur’an okumak zikretmekten daha üstündür.”²³

Ahmet Şihabuddin İbn Hacer el-Heytemi şöyle demiştir: “Şeriatın belirlemediği bir zaman ve durumda okunacak en efdal

²³ *el-Vabilu’s-Sayyib*, 1/122.

zikir Kur'an'dır. Ondan sonra en faziletli zikir 'Lâ ilâhe illallah'tır."²⁴

Zeynuddin Abdurrauf el-Münavî ise şöyle demiştir: "Kur'an'ı okumak, diğer zikirlerle meşgul olmaktan daha efdaldır. Fakat belirli zamanlarda, belirli zikirleri yapmak hariç."²⁵

Kur'ân-ı Kerim'in fazileti

Önceki Peygamberlerin mucizelerini, sadece onlarla aynı devrede yaşamış insanlar müşahede etmiş, sonraki insanları ise mucizelerin vukubulduğuna inandırmak zor olmuştur. Peygamber ﷺ'in mucizesi ise sonsuza kadar devam edecek olan Kur'an-ı Kerim'dir. Bu kutsal Kitabın ne kadar değerli ve üstün olduğuna ise aşağıdaki ayetler ve hadisler delalet eder:

Yüce Allah şöyle buyurur: **"Bu, kendisinde şüphe olmayan, muttakiler için yol gösterici olan bir kitaptır."** (Bakara, 2)

²⁴ el-Fetâva'l-Hadisiyye, 1/230.

²⁵ Feyzü'l-Kadîr Şerhu'l-Câmi's-sağîr, 2/57

“De ki: Eğer insanlar ve cinler, bu Kur’ân’ın benzerini yapmak için bir araya toplansalar, hatta birbirlerine destek olup güçlerini birleştirseler de onun benzerini meydana getiremezler.” (İsrâ, 88)

“Sana da, daha önceki kitabı doğrulamak ve onu korumak üzere hak olarak Kitab’ı (Kur’an’ı) gönderdik.” (Mâide, 48)

“Kesinlikle Kur’ân, hak ile bâtılı ayıran bir kelâmdır.” (Târık, 13)

“Bu Kur’ân da Bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Buna uyunuz ve sakının ki size merhamet edilsin.” (En’âm, 155)

“Kur’an’ı kesinlikle Biz indirdik; elbette onu yine Biz koruyacağız.” (Hicr, 9)

“Biz Kitabı sana, her şeyin açıklayıcısı, müslümanlara hidayet, bir rahmet ve bir müjde olarak indirdik.” (Nahl, 89)

Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmuştur:

** “Her peygambere mutlaka insanların inanmakta olageldikleri şeyler cinsinden bir mucize verilmiştir. Bana verilen (mucize)*

ise vahiydir ve bunu bana Allah vahyetmiştir. Bu sebeple Kıyamet günü, diğer peygamberlere nazaran etbâi en çok olan peygamberin ben olacağımı ümid ediyorum.”²⁶

* “Kur’an’ı okuyunuz. Çünkü Kur’an, Kıyamet günü kendisini okuyanlara şefaathet için gelir. İki parlak sûreyi (Bakara ve Al-i İmran surelerini) okuyun. Çünkü onlar Kıyamet günü iki parça bulut veya iki gölgelik gibi ya da saf bağlamış iki grup kuş gibi okuyanlarını ve hükümleriyle amel edenleri müdafaa etmek için gelirler. Bakara suresini okuyunuz. Çünkü onu okumaya devam etmek bereket, terk etmek ise hasrettir. Tembeller bunu devamlı okumaya güç yetiremezler.”²⁷

İbn Abbas رضي الله عنه şöyle dedi: “Rasûlullah ﷺ insanların en cömerdiydi. Onun en cömert olduğu anlar da ramazanda Cebrâil’in kendisiyle bulunduğu zamanlardı. Cebrâil عليه السلام, ramazanın her gecesinde Hz. Peygamber ﷺ ile buluşur, (karşılıklı) Kur’an okur-

²⁶ Sahih-i Müslim, 385.

²⁷ Sahih-i Müslim, 1910.

lardı. Bundan dolayı Rasûlullah ﷺ Cebrâil ile buluştuğunda, esmek için engel tanımayan bereketli rüzgârdan daha cömert davranırdı.²⁸²⁹

* *“Kur’anı okuyun, onda aşırıya kaçmayın, onu ihmal etmeyin, onu geçim kaynağı yapmayın, onunla servetinizi artırmayın!”*³⁰

* *“Saçı sakalı ağarmış yaşlı bir müslümana, Kur’anı bilen, onu terk etmeyen ve onda aşırıya kaçmayan kimseye saygı göstermek ve adaletli başkana saygılı davranmak Allah’a tazim sayılır.”*³¹

Abdullah b. Amr b. Âs ؓ şöyle rivayet ediyor: “Babam beni hatırısayılır bir ailenin kızı ile evlendirdi. O, zaman zaman

28 Hadisten şöyle bir sonuç çıkarmak mümkündür: “Başka aylara oranla Ramazan’da Kur’an’ı daha fazla okumak sünnettir.” Hadisin üzerinde durduğu önemli bir husus da şudur: “Hayırsever insanlarla birarada bulunmak gerekir, Kur’an okumak, insanı hayır olan işlere teşvik eder.”

29 *Sahih-i Buhârî*, 6; *Sahih-i Müslim*, 2308.

30 *Sünen-i Nesai*, 990; bu hadis sahîhtir. Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdi's-Sahîha* 3057.

31 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 4834. Bu hadis hasendir. Bkz: *Elbânî, Sahihu'l-Cami*, 2199.

geline uğrar ve kocasının³² nasıl bir eő olduğunu sorardı. Hanımı da şöyle cevap verirdi: ‘Kocam iyi ve güzel karakterli bir insandır, fakat evlendiğimiz günden itibaren aynı yatağı paylaşmadık ve bana da dokunmadı.’ Bu durum belli bir müddet sürdü. Sonunda babam beni Allah Rasûlü ﷺ’e Şikayet etti. Rasûlullah ﷺ ona: ‘Oęlunu bana gönder.’ dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü ﷺ’in yanına gittim. Rasûlullah ﷺ bana sordu: ‘Sen nasıl oruç tutuyorsun?’ Ben, ‘Her gün’ diye cevap verdim. Rasûlullah ﷺ: ‘Kur’anı nasıl okuyorsun?’ diye sordu. Ben: ‘Her gece hatmediyorum.’ dedim. Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ‘Her ayda üç gün oruç tut, Kur’anı da ayda bir kez hatmet!’³³

Abdullah b. Amr b. Âs’tan nakledilen başka bir rivayet ise şöyledir: “Hz. Peygamber ﷺ bana, ‘Kur’anı ayda bir kez hatmet!’ buyurunca ben ‘Ben daha fazla okuyabilirim ey Allah’ın Nebisi!’ dedim. Rasûlullah ﷺ, ‘O

³² Abdullah b. Abbas ؓ’i kastediyor.

³³ *Sahih-i Buhari*, 5052.

halde yirmi günde bir hatmet.” dedi. Ben: ‘Ya Rasûlallah, ben kendimi daha güçlü hissediyorum.’ dedim. Peygamber ﷺ, ‘O halde on günde bir hatmet!’ diye buyurdu. Ben yine: ‘Ey Allah Rasûlü, ben bundan fazlasını yapabilirim.’ deyince Peygamber ﷺ, ‘O halde her yedi günde bir hatmet ve bunu daha az indirme. Zira, eşinin senin üzerinde hakkı vardır, misafirinin senin üzerinde hakkı vardır, nefsinin de senin üzerinde hakkı vardır.’ buyurdu.”

Abdullah b. Amr ؓ şöyle dedi: “Ben zorlaştırdım ve benim için zorlaştırıldı. Allah Rasûlü ﷺ: ‘Nerden biliyorsun, belki senin ömrün uzadı.’ buyurdu. Hz. Peygamber ﷺ’in dediği gibi oldu. İhtiyarladığım zaman ‘Keşke Rasûlullah ﷺ’in verdiği ruhsatı kabul etseydim.’ diye düşündüm.”³⁴

Yine Abdullah b. Amr ؓ şöyle rivayet ediyor: “Peygamber ﷺ bana: ‘Kur’an’ı ayda bir hatmet!’ buyurdu. Ben, ‘Daha fazlasını yap-

³⁴ Sahih-i Müslim, 2787.

bilirim.’ deyince Peygamber ﷺ, ‘O halde her üç günde bir hatmet!’ buyurdu.”³⁵

Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: “Her kim Kur’anı üç günden az bir zaman içinde okursa, onu anlamaz.”³⁶

Hiz. Aişe رضي الله عنها şöyle demiştir: “Rasûlullah ﷺ, Kur’anı üç günden az bir zaman içinde okumazdı.”³⁷

Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

* “Allah’ın Kitabını öğrenin, orada emredilenlerle amel edin, onu sesinizle güzelleştirin. Muhammed’in nefsi elinde olan Allah’a yemin ederim ki, insanların kalplerinden onun gidişi, bağlı devenin ipinden kurtulmasından daha kolay olur.”³⁸

35 Sünen-i Ebû Dâvud, 1391. Bu hadis hasen-sahihdir. Bkz: Sahih-i Ebû Dâvud, 1258.

36 Müsned-i Ahmed b. Hanbel, 2/164; Bu hadis sahihtir. Bkz: Mişkâtul-Mesâbih, 2201.

37 Tabakât-ı İbn Sa’d, 1/376; bu hadis hasendir. Bkz: Elbani, Sahihu’l-Câmi, 4866.

38 Müsned-i Ahmed b. Hanbel, 4/150. Bu hadis sahihtir. Bak. Silsiletul-Ehadisu’s-Sahîha, 3285.

* “Birinizin ‘şu ve şu ayetleri unuttum’ demesi ne kötüdür. O ayetler kendisine unutturulmuş olmalı. Kur’an’ı zikredin (tekrarlayın). Kur’an’ın kişinin kalbinden çıkması, devenin bağından kurtulmasından daha hızlıdır.”³⁹

* “Kur’an’ı ezbere bilen kişi, develerin bağıını elinde tutan kimseye benzer. Eğer o develerin bağıını zabtetmeye devam ederse, develere sahip olur, eğer bağları bırakırsa develer kaçarak onu terk ederler.”⁴⁰

* “Sizlere iki şey bırakıyorum. Bunlardan birisi Allah’ın Kitabı’dır. Bu, Allah’ın ipidir. Kim ona sınıksız sarılırsa şüphesiz doğru yola erişir. Kim de Kur’an’ı terkederse, dalâlet üzere olur.”⁴¹

* “Müjdelenin, sizler ‘Lâ ilâhe illallah ve Muhammedun Rasûlullah’ diyerek şahitlik yapmıyor musunuz?” Onlar: “Evet, ya Rasûlallah!” dediler. Rasûlullah ﷺ şöyle dedi: “Kur’an öyle bir iptir ki bir ucu Allah’ın, diğer ucu sizin eliniz-

39 Sahîh-i Buhârî, 5032.

40 Sahîh-i Buhârî, 5031.

41 Sahîh-i Müslim, 2408.

*dedir, Ona sağlam tutununuz ki sapmayasınız ve asla helak olmayasınız.*⁴²

Bir rivayete göre İmran b. Husayn, kavmine Kur'an-ı Kerim okuyan bir adama uğradı. Adam Kur'an-ı Kerim okumayı bitirince, İmran'a "Buyur" dedi. İmran da şöyle dedi: "İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn,⁴³ Muhakkak ki ben, Peygamber Efendimizin ﷺ şöyle dediğini işittim: 'Her kim Kur'an-ı okursa onun karşılığını Allah Teâlâ'dan istesin. Çünkü ileride Kur'an-ı Kerim'i okuyup karşılığını insanlardan dilenecek kişiler gelecek.'⁴⁴

* *Allah'ın evlerinden bir evde, Allah'ın kitabını okumak ve aralarında müzakere etmek için toplanan bir cemaatin üzerine sekinet iner, onları rahmet kuşatır, melekler etraflarını sarar*

⁴² *Sahih-i Ibn Hibban*, 122; Bu hadis sahihtir. Bkz: *Silsiletu'l-Ehadîsu's-Sahîha*, 713.

⁴³ "Doğrusu biz Allah'a aidiz ve muhakkak O'na dön - ceğiz!" Bu, Bakara suresinin 159. ayetidir. Bir kimsenin başına bir musibet ve sıkıntı geldiğinde veya bir şeye şaşırduğunda bunu okur.

⁴⁴ *Sünen-i Tirmizî*, 2917; Bu hadis hasendir. Bkz: *Sahihu'l-Câmi*, 6467.

ve Allah onları kendi katında bulunanlara överek anlatır.”⁴⁵

* “Kur’an, senin lehinde ve aleyhinde hüccettir (delildir).”⁴⁶⁴⁷

* “Allah şu Kur’an’la bazı kavimleri yükseltir; bazılarını da alçaltır.”⁴⁸

* “Kıyamet gününde Kur’an getirilecek ve şöyle diyecek: ‘Ey Rabbim, beni okuyup benimle hayatını yaşayan bu kulunu giydir.’ O kimseye keramet tâcı giydirilecek. Sonra Kur’an diyecek ki: ‘Artır ya Rabbi.’ İkrâm olarak elbise de giydirilecek. Sonra yine Kur’an diyecek ki: ‘Ey Rabbim, ondan razı ol.’ Allah da ondan razı olacak. Denilecek ki: ‘Ey kul! Oku ve yüksel!’ Böylece

⁴⁵ Sahîh-i Müslim, 8/71.

⁴⁶ Eğer mümin kul, Kur’an’ın emirlerine uyar ve yasaklardan kaçarsa, Kur’an, kabir sorgu/sualinde, mahşer terazisinde ve Allah’ın huzurunda onun lehine delil olur. Eğer aksi vukubulmuşsa, Kur’an o kimsenin aleyhinde hüccet olur. (Şerhu’n-Nevevî).

⁴⁷ Sahîh-i Müslim, 223.

⁴⁸ Sahîh-i Müslim, 1934.

okuduğu her ayetle iyilik, sevap ve mükâfatları artırılacaktır.”⁴⁹

* “Kur’anı güzel okuyan ve amel eden kişi, şerefli ve saygılı meleklerle beraberdir. Kur’anı güçlük çekerek okuyan kişiye iki sevap vardır.”⁵⁰

* “Kur’anı güzel sesle okumayan bizden değildir.”⁵¹

* “Kur’anı kendi sesinizle süsleyin. Çünkü, güzel ses, Kur’anın güzelliğini artırır.”⁵²

* “Güzel ses, Kur’anın ziyneti ve süsüdür.”⁵³

Abdullah b. Büreyde رضي الله عنه, babasından⁵⁴ şöyle rivayet ediyor: “Bir gün Peygamber ﷺ mescide çıktı; Ebû Musa Abdullah İbni Kays el-Eş’arî de Kur’an okuyordu. Peygamber ﷺ benim için ‘Bu kim?’ diye sordu.

49 Sünen-i Tirmizî, 2915; Bu hadis hasendir. Bkz: Elbânî, Sahihu’l-Câmî, 8030.

50 Sahîh-i Buhârî, 4937; Sahîh-i Müslim, 797.

51 Sahîh-i Buhârî, 7089.

52 Sünen-i Dârimî, 3501. Bu hadis sahîhtir. Bkz: Elbânî, Sahihu’l-Câmî, 3145.

53 el-Mu’cemu’l-Kebir, 10023. Bu hadis hasendir. Bak: Silsiletu’l-Ehâdisu’s-Sahîha, 1815.

54 Abdullah b. Büreyde b. Husayb b. Abdullah el-Eslemî, ashâb-ı kirâmdandır.

‘Ben Büreyde’yim, anam-babam sana feda olsun, ya Rasûlallah!’ dedim. Peygamber (Ebû Musa’yı işaret ederek): ‘*Buna⁵⁵ Davud Peygamberin güzel seslerinden bir ses verilmiştir.*’ buyurdu.”⁵⁶

55 Burada Hz. Peygamber ﷺ, Ebû Mûsâ ؓ’i kasetmektedir. Allah bu sahâbiye genç yaşlarında hâfız olmayı nasip etmiştir. Hadislerin birinde şöyle rivayet edilir: “Bir gece mescide uğradım, Rasûlullah ﷺ’in, mescidin kapısının önünde beklediğini gördüm. Sonra bir şahsın mescidde yüksek sesle Kur’an okuyup namaz kıldığına şahit oldum. O zaman Rasûlullah ﷺ bana şöyle sordu: ‘*Ey Bureyde, bu şahıs gösteriş mi yapıyor?*’ Ben: ‘Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.’ dedim. Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ‘*Hayır, bu insan hakiki mümindir. Buna Dâvud’un sesine benzer bir ses verilmiştir!*’ Daha sonra ben mescide girdim ve bu şahsın Ebû Mûsâ el-Eş’ârî olduğunu gördüm. (İbn Hanbel, *el-Müsned*, 5/349).” Diğer bir rivayette Ebû Osman en-Nehdî, onun Kur’an okuyuşunu överek şöyle demiştir: “Ben Ebû Mûsâ’nın sesine benzer bir ses duymadım. Onun sesi güzel olduğu için bize namaz kıldırıldığı zaman Bakara suresini okumasını arzu ederdik.” (Zehebî, *Siyeru A’lâmi’n-Nübelâ*, 3/345.)

56 *Sahîh-i Müslim*, 1887. İmam Nesai’nin *es-Sünenü’l-Kübrâ* adlı eserinde bu hadisin devamı şöyledir: “Ertesi gün Rasûlullah ﷺ’in bu övgüsü Ebû Mûsâ’ya haber verince o, Rasûlullah ﷺ’e şöyle dedi: ‘Allah’a yemin ederim ki eğer senin benim okuyuşumu dinlemekte olduğunu bilseydim elbette okuyuşumu senin için iyice süslerdim.’”

Bir gece Üseyd b. Hudayr ﷺ Bakara sûresini okuyordu. Yanında bağlı bulunan atı birden şahlandı. Üseyd okumayı kesti, at sakinleşti. Tekrar okumaya başladı, at yine şahlandı; Üseyd sustu, at sakinleşti. Üseyd tekrar okumaya başladı, at yine şahlandı. Artık okumaktan vazgeçti. Oğlu Yahya, ata yakın bir yerde bulunuyordu. Atın, çocuğu çiğnemesinden korktu. Üseyd çocuğu yanına getirdikten sonra semaya baktı, fakat bir şey göremedi. Ertesi gün bu olayı Rasûlullah ﷺ'e anlattı. Rasûlullah ﷺ "Oku, ey Hudayr oğlu!" buyurdu. Üseyd devamını şöyle anlattı: "Yâ Rasûlallah! Ben artık okumaktan vazgeçmek zorunda kaldım. Çünkü oğlum Yahya, ata yakın bir yerde duruyordu. Atın, çocuğu çiğnemesinden korktum! O sırada başımı semaya doğru kaldırıp baktığımda, bulut gölgesi gibi bir beyazlık içinde kandiller misali yıldızların parlamakta olduğunu gördüm. Sonra bu beyaz gölge içindeki parlaklık manzumesi çekilip gitti. Artık onu göremez oldum." Rasûlullah ﷺ:

“Bilir misin, onlar nedir?” diye sordu. Üseyd, bilmediği cevabını verince de şöyle buyurdu: “Ey Üseyd, onlar meleklerdi. Senin Kur’ân okuyan sesine gelmişlerdi. Sesini dinliyorlardı. Eğer okumaya devam etseydin, sabaha kadar seni dinlerler, insanlar da kendilerini seyredelerdi. Onlar insanlardan gizlenmezlerdi.”⁵⁷

* “Kur’ân okuyan mümin, portakal gibidir; kokusu hoş, tadı güzeldir. Kur’ân okumayan mümin hurma gibidir; kokusu yoktur, tadı ise güzeldir. Kur’ân okuyan münâfık fesleğen gibidir; kokusu hoş fakat tadı acıdır. Kur’ân okumayan münâfık Ebû Cehil karpuzu gibidir; kokusu yoktur, tadı da acıdır.”⁵⁸

* “Kur’ân-ı Kerim’den tek harf okuyana bile bir sevap vardır. Her sevap on misliyle kayda geçer. ‘Elif, Lâm, Mîm’ bir harftir demiyorum. Aksine Elif bir harftir, Lâm bir harftir, Mîm bir harftir.”⁵⁹

⁵⁷ Sahîh-i Buhârî, 5018.

⁵⁸ Sahîh-i Buhârî, 5059.

⁵⁹ Sünen-i Tirmizî, 2910; Bu hadis sahîhtir. Bkz: Elbânî, Sahîhu'l-Câmi, 6469.

* “Niçin sizlerden biri mescide gidip Allah’ın Kitabından iki ayet öğrenmiyor veya iki ayet okumuyor ki, bu, onun için iki deveden daha hayırlı olsun. Üç ayet onun için üç deveden, dört ayet onun için dört deveden ve okunacak ayetler kendi sayılarınca olan deveden daha hayırlıdır.”⁶⁰

* “Kıyamet günü Kur’an’ı bilen kimseye şöyle denir: Oku ve yücel! Dünyada tertil ile okuduğun gibi burada da tertil ile oku. Zira senin makamın, okuduğun son ayettedir.”⁶¹

⁶⁰ Sahih-i Müslim, 2/197.

⁶¹ Sünen-i Ebu Dâvud, 1464. M. Nâsuriddin Elbanî, *Silsiletu’l-Ehâdisu’s-Sahîha* isimli eserinde bu hadisin sahîh olduğunu (2240) belirtmiş (5/284), sonra şöyle demiştir: “Bil ki, bu hadiste geçen ‘Kur’an’ı bilen kimse’ ifadesiyle onu ezbere bilen hafızlar kastedilmektedir.” Bir hadiste de şöyle buyrulur: “Kur’an’ı en iyi bileniniz imamlık yapın...” Yani Kur’an’ı en fazla ezbere bileniniz! Hakeza müminlerin Cennet’teki dereceleri arasındaki fark, onların okuduğu ayet sayısına göre değil, ezbere bildiği ayetler sayısına göredir. Bu hadis, hafızların derecesine delalet eder. Ancak, onların hafızlığı dünya malı, dinar ve dirhem için değil, ihlaslı bir şekilde Allah rızası için olmalıdır. Aksi takdirde Rasûlullah ﷺ’in “Ümmetimin münafıklarının çoğu (kurra’lardır) okumuşlardır.” hadisinin muhatabı olur. (Bkz: *Silsiletu’l-Ehâdisu’s-Sahîha*, 750).

* “Sizin en hayırlınız, Kur’anı öğrenen ve öğretenidir.”⁶²

* “Kur’an şefaati edicidir ve şefaati kabul olandır. Kim Kur’anı önüne alırsa onu cennete götürür. Her kim de gerisine atarsa onu cehenneme sürükler.”⁶³

* “Kim bir gecede yüz ayet okursa gafillerden sayılmaz veya itaat eden kullardan sayılır.”⁶⁴

* “İnsanlar arasında Allah’ın dostları vardır.” Sahabe sordu: “Kimdir bunlar ya Rasûlallah?” Buyurdu ki: “Kur’an ehli,⁶⁵ Allah’ın dostları ve en yakınlarıdır.”⁶⁶

Ebû Sâid el-Hudrî رضی اللہ عنہ’den rivayet edildiğine göre ona bir şahıs gelip “Ey Ebû Sâid, bana nasihatte bulun!” dedi. Ebû Sâid ona, “Bir zamanlar senin sorduğunu ben de Rasûlullah ﷺ’e sordum da şöyle buyurdu: ‘Sana Allah’tan korkmayı tavsiye ederim, çünkü takva

⁶² Sahih-i Buhârî, 5027.

⁶³ Sahih-i İbn Hibbân, 1793. Bu hadis sahihtir. Bkz: Elbânî, Silsiletu’l-Ehâdisu’s-Sahîha, 2019.

⁶⁴ Sahih-i İbn Hüzeyme, 1793. Bu hadis sahihtir. Bkz: Elbânî, Silsiletu’l-Ehâdisu’s-Sahîha, 643.

⁶⁵ Kur’an’ı ezbere bilip onunla amel eden ihlaslı kişiler.

⁶⁶ Müsned-i İmam Ahmed, 1/556.

her hayrın başıdır. Sana aynı zamanda cihad etmeyi tavsiye ederim, çünkü cihad, hakiki taattir. Sana Allah'ı zikretmeyi ve Kur'an okumayı tavsiye ederim, çünkü o, semadaki rahatlığın ve yer ehli arasında hayırla anılmanın vesilesidir.”⁶⁷

** “İki kişiye gıpta edilir: Kendisine Allah tarafından Kur'an bilgisi verilmiş olan ve Kur'an'ı gece-gündüz okuyan. Komşusu, ‘Keşke, bana da aynıysa ihsan edilse ve ben de onun gibi amel etsem.’ deyip ona gıpta eder.”⁶⁸*

Cabir b. Abdullah رضی اللہ عنہ şöyle rivayet ediyor: “Allah Rasûlü صلی اللہ علیہ وسلم, Uhud şehitlerinden iki kişiyi bir kabre koyarak defnederken ‘Hangisi daha çok Kur'an biliyordu?’ diye sorardı. İkisinden birisine işaret edilince önce onu kabre yerleştirir, sonra da diğerini defnedirdi.”⁶⁹

** “Eğer Kur'an, bir deri içine konup da ateşe atılsa yanmaz.”⁷⁰*

67 *Müsned-i Ahmed b. Hanbel, 3/82; Bu hadis sahihtir. Bkz: Elbânî, Silsiletu'l-Ehâdisu's-Sahîha, 555.*

68 *Sahîh-i Buhârî, 5026.*

69 *Sahîh-i Buhârî, 1282; Sahîh-i Müslim, 2296.*

70 *Müsned-i Dârimî, 2/430. Bu hadis hasendir. Bkz: Elbânî, Silsiletu'l-Ehâdisu's-Sahîha, 3562.*

H.z. Ömer رضي الله عنه şöyle der: “Kur’an okuyanların güzel sesi sizi kandırmasın. Onun okuduğu, yalnız bir kelimedir. Siz Kur’an’la amel edenlere bakın!”⁷¹

Abdullah b. Mes’ud رضي الله عنه şöyle demiştir: “Kim Allah’ı ve O’nun Rasûlünü ﷺ ne kadar sevdiğini bilmek istiyorsa, kendisinin Kur’an’ı ne kadar sevdiğine baksın. Eğer Kur’an’ı seviyorsa, Allah’ı ve Rasûlünü ﷺ de seviyor demek.”⁷²

* “Şifalı iki şeye devam ediniz: Bal ve Kur’an.”⁷³

Bütün bu rivayetlerden anlaşılıyor ki, zikrin en faziletlisi Kur’an’ı hakkıyla okumaktır. Bu hususta Yüce Allah şöyle buyuruyor: “**Kendilerine vermiş olduğumuz Kitabı hakkıyla okuyanlar...**” (Bakara, 121)

Abdullah b. Mes’ud رضي الله عنه, Abdullah b. Abbas رضي الله عنه ve diğer sahabîler mezkur ayete

71 İktidau’l-İlmi’l-Amel, s. 109.

72 Beyhakî, Şuabu’l-İmân, 1861.

73 Sünen-i İbn Mace, 2781.

“O’na hakkıyla amel ederler.”⁷⁴ anlamını vermişler.

Hasan el-Basri bu konuda şöyle der: “Kur’an’ı köleler ve çocuklar da okur. Fakat ne amel ederler, ne de anlamını kavramak için bilgiye sahiptirler. Sadece Kur’an’ın emirlerine uyan kimse hakkıyla onu anlar. Zira ayet-i kerimede şöyle buyrulur: **“Ayetlerini düşünsünler ve akıl sahibi olanlar öğüt alsınlar diye, sana mübarek bir kitab indirdik.”** (Sâd, 29) Yalnız emirleriyle amel etmekle onu anlamak mümkündür. Riyakar karilerinden biri, arkadaşına şöyle der: ‘Bak, sana nasıl Kur’an okuyacağım!’ Allah’a yemin ederim ki, hakiki kariler böyle yapmazdı. Vallahi, bunlar ne kari, ne de zahiddirler. Allah böyle kimselerin sayısını çoğaltmasın!”⁷⁵

Allah’ım, Zatını isimlendirdiğin, Kitabında nazil ettiğin, mahlukatından birine öğrettiğin veya Kendi yanında bulundurup

⁷⁴ Bak. *Tefsiru İbn Kesir*.

⁷⁵ Abdurrezzak, *el-Musannef*, 5984.

gayb aleminde sakladığın Sana ait olan bütün güzel isimlerin hatırına Senden istiyoruz. Ki Kur'an'ı kalbimizin baharı, sadrımızın nuru, hüznün ve kederimizin çaresi eyle!

“Lâ ilâhe illallah!” kelimesinin fazileti

Allah ﷻ'nin Kitabından sonra en faziletli zikir, Peygamber ﷺ ve bütün peygamberlerin söylediği:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ »

“Lâ ilâhe illallah!”⁷⁶ kelimesidir.

Bu, tevhid kelimesidir ve her gün defalarca tekrarlanarak zikredilmesi hoş görülen en güzel zikirdir. Bu kelimenin faziletine dair pek çok hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadislerin tamamını bu mütevazi kitapçıkta toplamak mümkün değildir. Bu yüzden Peygamber ﷺ Efendimizden varid olan rivâyetlerin bazıları ile yetineceğiz:

Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

⁷⁶ "Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur."

* “En faziletli zikir, ‘Lâ ilâhe illallah!’ en faziletli dua ise ‘El-hamdulillah’tır.”⁷⁷⁷⁸

* “İman yetmiş küsur şubedir. Bunun en üstünü ‘Lâ ilâhe illallah!’ kelimesidir...”⁷⁹

* “Kim ‘Lâ ilâhe illallah!’ derse ve Allah’tan başkasına ibadet etmeyi inkar ederse, onun malı ve canı dokunulmaz olur. Gizli amellerinin hesabı ise Allah ﷻ’ya aittir.”⁸⁰

* “Kim ‘Lâ ilâhe illallah!’ derse, Cennete girer.”⁸¹

* “Allah’ın yüzünü dileyerek, ‘Lâ ilâhe illallah!’ diyen bir kula, Kıyâmet günü Allah, Cennem ateşini haram kılar.”⁸²

* “Her kim sabah namazından sonra yüz defa ‘Sübhânallah!’⁸³ ve yüz defa ‘Lâ ilâhe illal-

77 "Hamd Allah'adır!"

78 Sünen-i-Tirmizî, 3680; bu hadis hasendir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdîsî's-Sahîha*, 1497.

79 *Sahîh-i Muslim*, 153.

80 *Sahîh-i Muslim*, 130.

81 *Sahîh-i bn Hibbân*, 151; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdîsî's-Sahîha*, 2355.

82 *Sahîh-i Buhârî*, 6423.

83 "Allah'ı tüm noksan sıfatlardan tenzih ederim!"

lah!’ derse, onun günahları denizin köpükleri kadar olsa bile bağışlanır.”⁸⁴

* “Allah’ın peygamberi Nuh ﷺ ölüm yatağındaiken oğluna şöyle demiştir: “Ben sana vasiyetimi söylemek istiyorum: Sana iki şeyi emrediyor ve seni iki şeyden neyhediyorum. Sana ‘Lâ ilâhe illallah’ emrediyorum. Eğer yedi gök ve yedi yer terazinin bir tarafına, ‘Lâ ilâhe illallah’ zikri diğer tarafına konsa, bu kelime daha ağır gelir. Ve eğer yedi gök ve yedi yer uçsuz-bucaksız bir halka olsaydı, ‘lâ ilâhe illallah’ zikri onu kırıp geçerci...”⁸⁵

* “Ümmetimden bir kişi, Kıyâmet gününde mahlukâtın karşısına çıkarılacak ve ona içinde amelleri yazılı doksan dokuz adet kitap gösterilecek. Her bir kitabın ölçüsü gözün gördüğü son mesafeye kadar olacak. Sonra kudretli ve kuvvetli Allah şöyle buyuracak: ‘Bunlardan birini inkâr edebilir misin?’ O: ‘Hayır, ya Rabbim!’ diye cevap verecek. Allah ﷻ yine şöyle soracak: ‘Amelleri yazan muhâfız meleklerim sana zulmettiler mi? Bu kadar kitabın karşılığında senin sevâbın

⁸⁴ Sahîh-i Nesâi, 1354.

⁸⁵ Müsned-i İmâm Ahmed, 1/169-170; bu hadis sahîhtir, Bkz: Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 134.

olabilir mi?’ O, korku içinde ‘Hayır!’ diye cevap verecek. Allah ﷻ buyuracak ki: ‘Fakat dergamızda senin için sevap vardır. Bugün sana zulmedilmeyecek.’ Sonra onun önüne, içinde ‘Eşhedu en lâ ilâhe illallah ve enne Muhammeden abduhu ve rasûluh!’⁸⁶ yazılmış bir kağıt parçası getirilecek. O, soracak, ‘Ey Rabbim! Bu kadar kitaba karşılık bu kağıt parçasının ne faydası olabilir?’ Allah ﷻ şöyle buyuracak: ‘Sana zulm olunmayacak!’ Sonra kitaplar terâzinin bir tarafına, kağıt parçası ise diğer tarafına konulacak ve kağıt, kitaplara ağır gelecektir.’⁸⁷

* “Bir kimse büyük günahlardan uzak durarak tam bir samimiyet ve ihlâsla ‘Lâ ilâhe illallah!’ derse, onun için gök kapıları açılır ve bu kelime Arşa doğru yükselir.”⁸⁸

* Peygamber ﷺ yine şöyle buyurmuştur:

86 “Allah’tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed ﷺ’in Allah’ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ederim.”

87 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 2/213; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 135.

88 *Sünen-i Tirmizî*, 3590; bu hadis hasendir, Bkz: *Mişkâtü'l-Mesâbih*, 2314.

“En hayırlı duâ Arafat günü yapılan duâdır ve en hayırlı söz, benim ve benden önceki peygamberlerin söylediği şu sözdür:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ »

“Lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerîke lehu, lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr.⁸⁹»⁹⁰

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim pazara girerken:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ،
بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ »

“Lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerîke lehu, lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu, yuhyî ve yumît

⁸⁹ "Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâıık hiçbir ilah yoktur. O birdir ve ortağı yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'nadır. O, her şeye gücü yetendir."

⁹⁰ Sünen-i Tirmizî, 3585; bu hadis hasendir, Bkz: Mişkâtü'l-Mesâbih, 1503.

ve huva hayyun lâ yemût, biyedihî'l-hayr ve huva alâ kulli şeyin kadîr."⁹¹ derse, Allah ona bir milyon sevap yazdığı gibi ve bir milyon günahını da siler."⁹²

* Ebû Zerr رضي الله عنه şöyle rivâyet ediyor: "Bir gün Peygamber صلى الله عليه وسلم'e, 'Ya Rasûlallah, bana nasihat et!' dedim. O صلى الله عليه وسلم şöyle buyurdu: 'Bir kötülük yaptığında, peşinden hemen bir iyilik yap ki o kötülük silinsin.' Ben dedim ki: 'Ya Rasûlallah, «Lâ ilâhe illallah» demek iyi amel mi?' O صلى الله عليه وسلم şöyle buyurdu: «Lâ ilâhe illallah,» amellerin en faziletlisidir."⁹³

* Ebû Hureyre رضي الله عنه rivâyet ediyor: "Bir defasında, Peygamber صلى الله عليه وسلم'e şöyle sordum: 'Ya Rasûlallah! Kıyâmet günü senin şefâatin

91 "Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâayık hiçbir ilah yoktur. O birdir ve ortağı yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'nadır. Yaşatan ve öldüren O'dur. Ezeli ve ebedî hayat sahibidir, ölümle gelen zevâl ve fenâdan münezzehtir. Hayır ve hasenât O'nun emrindedir ve O, her şeye gücü yetendir."

92 *Sünen-i Tirmizî*, 3727; bu hadis hasendir, Bkz: *Sahihu'l-Câmi*, 6231.

93 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 5/169; bu hadis hasendir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahihâ*, 1373.

sayesinde en büyük mutluluğa kim kavuşacak?’ Rasûlullah ﷺ şöyle cevap verdi: ‘Ey Ebû Hureyre! Ben senin hadise olan merak ve hırsını bildiğim için senden önce hiç kimse- nin bu hadis hakkında bana soru sormayaca- ğını tahmin ediyordum. Kıyâmet günü benim şefâatim sayesinde en büyük mutluluğu kaza- nanlar, ihlâs ve samimiyetle «Lâ ilâhe illallah» diyen kimseler olacaktır.»⁹⁴

“Sübhânallahi valhamdulillahi ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber” kelimelerinin fazileti

Her gün tekrarlanarak zikredilmesi tas- vip edilen en faziletli zikirlerden biri de:

« سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،
وَاللَّهُ أَكْبَرُ »

“Sübhânallahi velhamdulillahi ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber!”⁹⁵ kelimeleridir.

⁹⁴ Sahîhu'l-Buhârî, 99.

⁹⁵ "Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim! Hamd Allah'adır! Allah'tan başka *ibâdeteye lâyık* mabud yoktur! Allah en büyüktür!"

Hadis külliyyâtında bu dört kelimenin faziletine dair çok sayıda rivâyet vardır. Bunları bilen mümin, hiçbir zaman onları terk etmez.

* Hz. Muhammed ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Allah’ın sevdiği dört kelâm vardır. Bunların hangisinden başlarsan başla sana zarar vermez: Sübhânallah, velhamdulillah ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber.”*⁹⁶

* Peygamberimiz ﷺ yine şöyle buyurmuştur: *“Benim için ‘Sübhânallah, velhamdulillah, ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber’ demek, dünya ve onun içindekilerden daha sevimlidir.”*⁹⁷

* Enes İbn Mâlik ؓ rivâyet ediyor: Bir defasında Peygamber ﷺ bir ağacın dalını tutup silkeledi, lakin onun yaprakları dökülmedi. Bir kez daha silkeledi, yine dökülmedi. Tekrar silkeleyince bu defa yaprakları döküldü. O zaman Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: *“Sübhânallah, velhamdulillah, ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber’ kelimeleri,*

⁹⁶ Sahih-i Muslim, 2/172.

⁹⁷ Sahih-i Muslim, 8/70.

ağaç kendi yapraklarını döktüğü gibi günahları silip götürür.”⁹⁸

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Yeryüzünde ‘Lâ ilâhe illallah, vallahu ekber, ve sübhânallah, velhamdulillah, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah’ diyen bir mümin yoktur ki, günahları denizdeki köpükler kadar olsa bile, bağışlanmasın!”⁹⁹

Ümmü Hanî ؓ şöyle rivâyet ediyor: Bir defasında Peygamber ﷺ beni ziyârete gelince ona şöyle dedim: “Ben artık çok yaşlandım, yaşlılık beni epey yordu. Bana öyle bir amel öğret ki, oturduğum halde amel edeyim ve sevap kazanayım.” Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: “Yüz defa ‘Sübhânallah!’ de, bu, senin için İsmail ؑ neslinden yüz köleyi azad etme sevabına eşittir. Yüz defa ‘Elhamdulillah!’ de, bu, senin için Allah yolunda cihad eden mücâhidlerin bindiği yüz ata eşittir. Yüz defa ‘Allahu Ekber!’ de, bu, senin için kurban kesilmiş ve

⁹⁸ *Müsned-i İmâm Ahmed*, 3/152; bu hadis hasendir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 3168.

⁹⁹ *Müsned-i İmâm Ahmed*, 2/210; bu hadis hasendir, Bkz: *Sahîhu'l-Câmi*, 5636.

Allah tarafından kabul edilmiş yüz deveye eşittir. Yüz defa ‘Lâ ilâhe illallah!’ de, bu senin için yerle gök arasını sevapla doldurur. Ve bu zikri yaptığın gün -aynı zikri yapan kimse hariç- hiç kimsenin sevabı senin sevabından fazla olmaz.”¹⁰⁰

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Mîrac gecesinde ben, İbrâhim عليه السلام ile karşılaştım. O şöyle dedi: ‘Ey Muhammed! Benden ümmetine selâm söyle ve onlara haber ver ki, Cennetin toprağı güzel kokulu, suyu ise çok tatlıdır. Burası düz ve boştur. Oraya atılacak tohum ise «Sübhânallah, velhamdulillah, ve lâ ilahe illallahu, vallahu ekber!» kelimeleridir.”¹⁰¹

* Abdullah İbn Şeddâd رحمه الله şöyle rivâyet ediyor: Benî Üzrâ kabilesinden üç kişi Peygamberimiz ﷺ’e gelerek İslâm’ı kabul ettiler. Sonra Rasûlullah ﷺ, “Kim bu üç kişinin geçimini üzerine almak ister?” diye sordu ve Talha İbn Ubeydullah “Ben!” diyerek bu mesuliyeti kabul etti. Onlar da Talha İbn Ubeydullah’ın

¹⁰⁰ Müsned-i İmâm Ahmed, 6/344; bu hadis hasendir, Bkz: Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha, 1316.

¹⁰¹ Sünen-i Tirmizî, 3462; bu hadis sahihtir, Bkz: Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha, 105.

yanında kaldılar. Bir müddet sonra Peygamber ﷺ bir askerî birlik gönderdi. O üç kişiden biri savaşta dövüşerek şehid oldu. Daha sonra Peygamber ﷺ yine ordu gönderdi. Bu defa onlardan ikincisi savaşta dövüşerek şehid oldu. Üçüncü sahabî ise savaşta değil kendi döşeginde öldü. Talha şöyle der: “Ben rüyada bu üç kişiyi Cennette gördüm. Yataкта vefat edenin önde, ikinci şehid olanın onun arkasında, ilk şehid olanın ise onların arkasında olduğunu gördüm. Bu rüya bana tuhaf geldi ve onu Rasûlullah ﷺ’e anlattım. Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: ‘*Seni şaşırtan nedir?! Allah katında her daim tekbir, tesbih, tahlil ve tahmid yaparak yaşayan kişiden daha faziletli hiç kimse yoktur.*’”¹⁰²

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Allah, kulları için dört kelime seçmiştir: ‘Sübhânallah, valhamdulillah, ve lâ ilâhe illallahu, vallahu ekber!’ Kim ‘Sübhânallah!’ derse, ona yirmi sevap yazılır ve yirmi günahı silinir.

¹⁰² *Müsned-i İmâm Ahmed*, 1/163; bu hadis hasendir. Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahihâ*, 654.

Kim ‘Allahu Ekber!’ derse, yine ona yirmi sevap yazılır ve yirmi günahı silinir. Kim ‘Lâ ilâhe illallah!’ derse, yine ona yirmi sevap yazılır ve yirmi günahı silinir. Nihâyet, ihlaslı şekilde ‘El-hamdulillahi Rabbi’l-âlemîn!’ derse, ona otuz sevap yazılır ve otuz günahı da silinir.”¹⁰³

* Ebû Hureyre şöyle rivâyet ediyor: “Bir defasında Rasûlullah bize, ‘Kalkanınızı alın!’ diye emretti. Biz sorduk: ‘Ya Rasûlallah, üzerimize düşman mı saldırdı?’ O şöyle cevap verdi: ‘Hayır, sizi ateşten koruyacak kalkanınızı alın: Sübhânallah, velhamdulillah, ve lâ ilâhe illallahu, vallahu ekber! Bu kelimeler, onları söyleyen kimseleri Cehennem ateşinden koruyan, onu önde götüren, ayrıca bâki olan sâlih amellerdendir.”¹⁰⁴

* Rasûlullah şöyle buyurmuştur: “Allah’ı överek yaptığımız tesbihler,¹⁰⁵ tekbir-

103 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 2/302; bu hadis hasendir. Bkz: *Sahîhu’l-Câmi*, 1718.

104 *Müstedrek*, Hâkim, 1/541; bu hadis sahîhtir. Bkz: *Sahîhu’l-Câmi*, 3214.

105 “Sübhânallah!” demek.

ler,¹⁰⁶ tahliller¹⁰⁷ ve tahmidler¹⁰⁸ Arşın etrafında devrederler. O sırada onlardan arıların vızırıtısına benzer sesler gelir. Onlar kendi sahibini zikrederler.¹⁰⁹ Devamlı olarak sizin de isminizi zikredenlerin olmasını istemez misiniz?!”¹¹⁰

* Rasûlullah ﷺ, “Terâzide ağır gelenler ne kadar da güzeldir!” diyerek eliyle beş şeye dikkat çekti. Bunlar “Sübhânallah, val-hamdulillah, ve lâ ilâhe illallah, vallahu ekber” kelimeleri ile bir müslümanın vefat etmiş salih amel sahibi evladıdır. Şöyle ki, o, bu kaybının sevabını Allah’tan bekler.”¹¹¹

* Ebû Zerr رضي الله عنه rivâyet ediyor: Bir defasında fakir muhacirler Peygamber ﷺ’in yanına gelip şöyle dediler: “Ya Rasûlallah, zenginler bizden daha çok sevap kazanıyorlar. Onlar

106 “Allahu Ekber!” demek.

107 “Lâ ilâhe illallah!” demek.

108 “Elhamdulillah!” demek.

109 Yani onları zikreden kimsenin ismini söylüyor, Allah k - tında onun için şahitlik yapıyorlar.

110 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 4/271; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletü'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 3358.

111 *Müstedrek*, Hâkim, 1/511-512; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletü'l-Ahâdisi's-Sahîha*, 1204.

da bizim gibi namaz kılıyor, bizim gibi oruç tutuyor, ilaveten de mallarının en güzelini Allah yolunda sadaka veriyorlar.” Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: “Sizce Allah sizin için sadaka vereceğiniz şeyler hazırlamamış mı?! Hakikaten her tesbih bir sadakadır, her tekbir bir sadakadır, her tahmid bir sadakadır, her tehlil bir sadakadır, iyiliği emretmek bir sadakadır, kötülükten nehyetmek bir sadakadır, ayrıca eşyle ilişkide bulunmak da bir sadakadır.” Ashab sordu: “Ya Rasûlallah! Eşimizle ilişkide bulunmak nasıl sevap kazandırır?” Rasûlallah ﷺ şöyle buyurdu: “Haram yolla ilişkide bulunmanın günah kazandırdığını bilmiyor musunuz?! Öyleyse helâl yolla ilişkide bulunmak da sevap kazandırır.”¹¹²

* İbn Ebû Avfe رضي الله عنه rivâyet ediyor: “Bedevîlerden biri Rasûlallah ﷺ’in yanına geldi ve şöyle dedi: ‘Ya Rasûlallah, ben Kur’ânı öğrenemiyorum. Bana ona bedel hayırlı sözler öğret!’ Rasûlallah ﷺ şöyle buyurdu: ‘Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber, Ve Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bil-

112 Sahîh-i Muslim, 3/82.

lah.’ Bedevî, parmaklarıyla bu kelimeleri sayarak parmaklarını katlayıp dedi ki: ‘Bunlar Allah’a aittir. Peki, bana ait olan hangisi?’ Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ‘De ki: «Allahum-meğfirlî, verhamnî, veâfinî, verzuknî, vehdinî.»¹¹³ Bedevî, parmaklarıyla bu kelimeleri de saydı. Sonra Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ‘Bu kişi, her iki elini hayırla doldurdu!’¹¹⁴

* Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim gece uyanır ve ‘Lâ ilâhe illallahu vahdahu lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr, elhamdulillah, ve sübhânallah ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illa billah’¹¹⁵ diye zikrettikten sonra ‘Ey Rabbim

113 "Allah'ım, beni bağışla, bana merhamet et, bana sağlık ver, bana nimet ver, bana hidâyet ver!"

114 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 1/133; bu hadis hasendir, Bkz: *Sahihu't-Terğîb ve't-Terhib*, 1561.

115 "Allah'tan başka *hakkıyla ibâdete lâyık* hiçbir ilah yoktur. O, birdir ve O'nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd de O'nadır. O, her şeye gücü yetendir. Hamd Allah'adır. Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Allah'tan başka *hakkıyla ibâdete lâyık* hiçbir ilah yoktur. Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet, ancak Allah'tandır!"

beni bağışla!’ der veya duâ ederse, onun duâsı kabul edilir, ayağa kalkıp abdest aldıktan sonra namaz kılırsa, namazı kabul edilir.”¹¹⁶

* Ka’b İbn Ücrâ ﷺ rivâyet ediyor: “Farz namazını kıldıktan sonra okunan zikri her kim yüzer defa söylerse zarar görmez: Sübhanallahi, velhamdulillahi, ve lâ ilahe illallahu, vallahu ekber.”¹¹⁷

“Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah” kelimesinin fazileti

Her gün tekrarlanarak yapılması beğenilen en faziletli zikirlerden biri de:

« لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ »

“*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah!*”¹¹⁸ kelimesidir.

Bu muhteşem kelimenin faziletine dair çok sayıda hadis rivâyet edilmiştir:

¹¹⁶ *Sahîhu’l-Buhârî*, 1154.

¹¹⁷ *Sahîh-i Muslim*, 2/98.

¹¹⁸ “Güç ve kuvvet ancak Allah’tandır!”

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah!*” kelimesini çok söyleyin! Çünkü bu kelime, Cennet hazinelerinden biridir.”¹¹⁹

Ebû Eyyub el-Ensârî ؓ şöyle rivâyet ediyor: Rasûlullah ﷺ Mirac gecesinde İbrâhim ؑ'ın yanına gelmiş; İbrâhim ؑ, Cebrail ؑ dan: “Ey Cebrail, yanındaki kimdir?” diye sormuş, Cebrail ؑ da: “Bu, Muhammed'dir!” diye cevap vermiş, İbrâhim ؑ da Peygamber ﷺ'e şöyle demiştir: “Ümmetine emret, kendileri için Cennette çok sayıda ağaç diksinler! Cennetin toprağı güzel kokulu ve arâzisi de oldukça geniştir.” Peygamber ﷺ ona, “Cennet ağaçları nedir?” diye sorunca, İbrâhim ؑ şöyle cevap vermiştir: “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah!*”¹²⁰

* Muaz İbn Cebel ؓ rivâyet ediyor: Bir defasında Peygamber ﷺ bana şöyle dedi: “*Seni Cennet kapılarından birine yönelteyim*

119 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 2/333; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 1528.

120 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 5/418; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahîhu't-Terğîb ve't-Terhib*, 1583.

mi?” Ben “Bu nasıl olur, ya Rasûlallah?” dedim. Rasûlallah ﷺ şöyle buyurdu: “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah!*”¹²¹

* Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “*Allah için en sevimli kelam, ‘Sübhânallahi, vahdehu lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr, lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah, sübhânallahi ve bihamdihi’*”¹²² zikirleridir.”¹²³

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “*Bir kimse evinden dışarı çıktığı zaman, ‘Bismillah, tevekkeltu alallah, lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah!’* derse, bir melek ona, ‘*Doğru yola yönettildin, işlerin yoluna konuldu, kötülükten korundun!*’ der. Ayrıca şeytan ondan uzaklaşır ve şeytanlardan biri, ötekine şöyle der: ‘*Doğru yola*

¹²¹ *Müsned-i İmâm Ahmed*, 5/228; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sâhîhu’l-Câmi*, 2610.

¹²² "Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim, O'nun hi - bir ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na mahsusdur ve O, her şeye gücü yetendir. Güç ve kuvvet ancak Allah'tandır! Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim! Hamd Allah'adır!"

¹²³ *el-Edebu'l-Müfred*, 638; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sâhîhu'l-Edebu'l-Müfred*, s. 238.

yöneltilmiş, işleri yoluna konulmuş ve kötülük-
ten korunmuş kimseye sen ne yapabilirsin?!¹²⁴

“Estağfirullahe ve etubu ileyh” kelimesinin fazileti

Her gün sık sık tekrarlanarak yapılması
beğenilen en faziletli zikirlerden biri de:

« أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ »

“Estağfirullâhe ve etûbu ileyh”¹²⁵ zikridir.

Peygamber ﷺ, ümmetine, bu zikri her
gün sık sık tekrarlamalarını emretmiştir:
“Ey insanlar, Allah’a tevbe edin ve O’ndan ba-
ğışlanma dileyin! Hakîkaten ben her gün yüz
defa O’na tevbe ediyor ve O’ndan bağışlanma
diliyorum!”¹²⁶

* Ebû Hureyre ؓ rivâyet ediyor: “Ben
Rasûlullah ﷺ’den daha çok, ‘Allah’tan bağış-

¹²⁴ Sünen-i Ebû Dâvud, 5095, bu hadis sahîhtir, Bkz:
Sahihu’l-Câmi, 499.

¹²⁵ "Allah’ım, beni bağışla ve tevbemi kabul et!"

¹²⁶ Müsned-i İmâm Ahmed, 4/260-261; bu hadis sahîhtir,
Bkz: Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 1452.

lanmayı diliyor ve O'na tevbe ediyorum!' diyen hiç kimseyi tanımıyorum.”¹²⁷

Bu muhteşem zikrin faziletine dair birçok hadis rivâyet edilmiştir:

* Rasûlullah ﷺ, “Ne mutlu, amel defterine çok sayıda istiğfar yazılmış insan!”¹²⁸ buyurmuştur.¹²⁹

127 *Sahîh-i İbn Hibbân*, 928.

128 Bu hadiste yer alan “Ne mutlu!” ifadesi, Kur’ân’daki âyete benziyor. O âyette Yüce Allah buyuruyor: “İman edip salih amel işleyenlere ne mutlu! Varılacak güzel yurt da onlar içindir.” (Ra’d, 29) Müfessirler bu âyeti şöyle tefsir etmişler: İbn Abbas ؓ diyor ki: “Bu, sevinç ve gözyaşlılığıdır.” İkrime diyor ki: “Onlara sunulmuş nimetler ne kadar da güzeldir.” Dehhâk diyor ki: “Onlar özenilecek (gıpta edilecek) insanlardır.” Katâde diyor ki: “Ne mutlu onların güzel âkıbetine.” Ayrıca o diyor ki: “Onlar hayrı kazanmışlardır.” İbrahim şöyle diyor: “Onlara hayır ve kerâmet nasip olmuştur.” İbn Aclân diyor ki: “Ayette ‘tûbâ’ kelimesiyle -daimî- bitmeyen hayır hasenât kastediliyor.” Bazı müfessirler de âyette yer alan “tûba” kelimesinin, “Cennet” veya “Cennetteki ağaç” olduğunu söylemişler. Belitmek gerekir ki, hadiste geçen “tûbâ” kelimesi, bu mânâların her birini ifade edebilir. En doğrusunu ise Allah bilir.

129 *Amelu’l-Yevm ve’l-Leyle*, en-Nesâi, 455; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Sahîhu’t-Terğîb ve’t-Terhîb*, 1618.

* Rasûlullah ﷺ'in rivâyet ettiği kud-sî bir hadiste Allah ﷻ şöyle buyuruyor: “Ey Âdemoğlu! Bana duâ ettiğin, Benim merhametimden de ümit kesmediğin sürece Ben senin günahlarının hepsini bağışlar, günahının çokluğu ve büyüklüğünü önemsemem. Ey Âdemoğlu! Göklere ulaşacak günah işlesen, sonra da Benden bağışlanma dilesen, Ben seni bağışlarım, günahın çokluğu ve büyüklüğünü önemsemem. Ey Âdemoğlu! Eğer sen yer dolusu günahla Bana gelsen ve hiçbir şeyi Bana ortak koşmadan Benim huzuruma çıksan, Ben seni yer dolusu mağfiretle karşılarım!”¹³⁰

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Yüce Rabbimiz her gecenin son üçte birinde dünya semasına inip¹³¹ şöyle buyurur: ‘Melik Benim! Melik Benim! Bana duâ eden var mı onun duâsını kabul edim?! Benden isteyen var mı ona istediğini vereyim?! Benden bağışlanma dileyen var mı onu

130 Sünen-i Tirmizî, 2/270; bu hadis hasendir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 127.

131 *el-Edebu'l-Müfred* adlı eserinde rivâyet edilmiş olup 753. hadisin şerhine bakın.

bağışlayayım!’ Bu durum şafak sökene kadar devam eder.”¹³²

* Rasûlullah ﷺ yine şöyle buyurmuştur: “Bir zamanlar İblis, Rabbine, ‘Senin izzet ve celâline yemin ederim ki, Âdemoğlunun ruhu cesedinde bulunduğu sürece,¹³³ ben onları doğru yoldan saptıracağım!’ demiş, Rabbi de ona şöyle cevap vermişti: ‘İzzetim ve celâlime yemin ederim ki, onlar Benden bağışlanma diledikçe, Ben onları bağışlayacağım!’”¹³⁴

Gerçek şu ki, bu konuda “Estağfirullâhe ve etûbu ileyh!” daha geniş yayılmış bir duâdır, ama rivâyetlerde istiğfarın farklı şekilleri de vardır:

* Âişe رضي الله عنها şöyle rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ kuşluk (duhâ) namazını kıldıktan sonra yüz defa:

« اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ »

132 *Sahîh-i Muslim*, 2/175.

133 Yani ölene kadar.

134 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 3/41; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahîhu'l-Câmi*, 499.

*'Allahumme-ğfirlî ve tub aleyye, inneke ente't-Tevvâbu'r-Rahîm!'*¹³⁵ derdi."¹³⁶

* İbn Ömer رضي الله عنه rivâyet ediyor: "Biz, Peygamber ﷺ'in, sohbetlerinde yüz defa:

« رَبِّ اغْفِرْ لِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ »

*'Rabbi-ğfirlî, ve tub aleyye, inneke ente't-Tevvâbu'r-Rahîm!'*¹³⁷ dediğini sayardık."¹³⁸

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Her kim:

« أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
وَأَتُوبُ إِلَيْهِ »

135 "Allah'ım, beni bağışla ve tevbemi kabul et. Hakikaten, Sen tevbeleri kabul edersen, merhametlisin!"

136 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 2/21; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Sahihu'l-Edebu'l-Mufred*, 619.

137 "Allah'ım, beni bağışla ve tevbemi kabul et. Hakikaten, Sen tevbeleri kabul edersen, merhametlisin!"

138 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 15164 bu hadis sahîhtir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 556.

*'Estağfirullâhellezî lâ ilâhe ille huva'l-Hayyu'l-Kayyumu ve etûbu ileyh!*¹³⁹ derse, *savaş meydanından kaçmış olsa bile, günahları bağışlanır.*¹⁴⁰

Rasûlullah ﷺ hayatı boyunca Rabbin-den bağışlanma dilemiş ve nihâyet hayatının sonlarına doğru istiğfarını daha da artırmıştır.

* Müminlerin annesi Âişe رضي الله عنها rivâyet ediyor:¹⁴¹ "Rasûlullah ﷺ hayatının son dönemlerinde şu duâyı sık sık söylerdi: 'Süb-hânallahi ve bihamdih, estağfirullahe ve etûbu ileyh.'¹⁴²

Âişe رضي الله عنها şöyle dedi: "Ben sordum: 'Ya Rasûlallah, «Süb-hânallahi ve bihamdih, estağfirullahe ve etûbu ileyh!» kelimelerini

139 "Kendisinden başka hiçbir *hakîki* mabud olmayan, *ebedî* Hayy ve *bütün yarattıklarının* Kayyûmu olan Allah'tan bağışlanma diliyor ve O'na tevbe ediyorum!"

140 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 1519; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahîh-i Ebû Dâvud*, 1358.

141 *Sahîh-i Muslim*, 2/50.

142 "Allah pak ve mukaddestir. Allah'a hamd-u sena olsun. Allah'tan bağışlanma diliyor ve O'na tevbe ediyorum!"

sık sık söylemenin sebebi nedir?’ O şöyle cevap verdi: ‘*Rabbim bana ümmetime dair bir alâmet göreceğimi ve o alâmeti gördüğüm zaman sık sık «Sübhânallahi ve bihamdih, estağfirullahe ve etûbu ileyh» dememi emretmişti. Ben o alâmeti gördüm. O alâmet şudur: “Allah’ın yardımı ve zaferi geldiğinde, -yani Mekke’nin fethi zamanı- insanların Allah’ın (son) dinine bölük bölük akın ederek girdiğini gördüğün zaman, o zaman Rabbini hamd ile tesbih et. Ve O’ndan mağfiret dile. Muhakkak ki O, tövbeleri kabul edendir.”*’ (en-Nasr)

Böylece Rasûlullah ﷺ hayatının son anlarında Allah’tan bağışlanma dilemeye devam etmiş, hatta son nefesinde bile Rabbi, onu ﷺ Kendisinden bağışlanma dilemeye muvaffak kılmıştır.

Âişe رضي الله عنها şöyle rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ benim evimde, başı kucığımda göğsüme dayalı olarak vefat etti. Rasûlullah ﷺ ellerini suya daldırır, sonra yaş ellerini yüzüne sürüp şöyle derdi: ‘*Lâ ilâhe illallah!*’

Hakikaten de ölümün sersemliği vardır.’ Sonra ellerini yukarıya doğru kaldırıp:

« اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ
الْأَعْلَى »

“*Allahumme-ğfirlî, varhamnî ve elhiknî bi'r-rafikî'l-a'lâ!*”¹⁴³ demeye başladı. Nihayet ruhu bedeninden çıktı ve elleri yanına düştü.”¹⁴⁴

“Sübhânallahi ve bihamdih” kelimesinin fazileti

Her gün tekrarlanması beğenilen en faziletli zikirlerden biri de:

« سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ »

“*Sübhânallahi ve bihamdih!*”¹⁴⁵ zikridir.

Bu zikrin faziletine dair çok sayıda hadis rivâyet olunmuştur ki, bazıları şunlardır:

¹⁴³ “Allah’ım, beni bağışla, bana merhamet et ve beni yüce dostu kavuştur!”

¹⁴⁴ *Sahihu'l-Buhârî*, 5674; *Sahih-i Muslim*, 7/137.

¹⁴⁵ “Allah’ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Hamd Allah’a mahsustur!”

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim günde yüz defa ‘Sübhânallahi ve bihamdih’ derse, onun günahları denizdeki köpükler kadar olsa bile bağışlanır.”¹⁴⁶

* Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim bir defa ‘Sübhânallahi ve bihamdih’ derse, Cennette onun için bir hurma ağacı dikilir.”¹⁴⁷

* Rasûlullah ﷺ yine şöyle buyuruyor: “Allah’ın peygamberi Nuh عليه السلام ölüm anında oğluna şöyle demiştir: ‘Ben sana «Sübhânallah ve bihâmdih» kelimesini emrediyorum. Çünkü bunlar her şeyin duasıdır, halk bunlarla rızıklanır...”¹⁴⁸

* Hz. Muhammed ﷺ şöyle buyurmuştur: “Allah ﷻ’ya sevimli olan, telaffuzu kolay ve mizanda ağır gelen iki kelime vardır ki, bun-

¹⁴⁶ Sahihu’l-Buhârî, 6405; Sahih-i Muslim, 8/69.

¹⁴⁷ Sünen-i Tirmizî, 2/258-259; bu hadis sahîhtir, Bkz: Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 64.

¹⁴⁸ Müsned-i İmâm Ahmed, 2/169-170; bu hadis sahîhtir, Bkz: Sahihu’l-Edebu’l-Mufred, 548.

lar 'Sübhânallahi ve bihamdih, sübhânallahi'l-azîm!'¹⁴⁹ kelimeleridir."¹⁵⁰

* Hz. Peygamber ﷺ yine şöyle buyurmuştur: "Her kim gece namazına kalkamıyor, malını harcamakta cimrilik yapıyor, düşmanlarla cihad etmekten kaçırırsa, o zaman sık sık 'Sübhânallahi ve bihamdih' desin."¹⁵¹

* Ebû Zerr رضي الله عنه rivâyet ediyor: Bir defasında Rasûlullah صلى الله عليه وسلم'e en faziletli kelâm hakkında sordular. Rasûlullah صلى الله عليه وسلم şöyle dedi: "Bu, Allah'ın melekleri veya kulları için seçmiş olduğu 'Sübhânallahi ve bihamdih' kelimesidir."¹⁵²

* Ebû Zerr رضي الله عنه rivâyet ediyor: "Bir gün Rasûlullah صلى الله عليه وسلم bana şöyle buyurdu: 'Sana, Allah'ın en çok sevdiği kelime hakkında haber vereyim mi?' Ben: "Ya Rasûlallah, Allah'ın en çok sevdiği kelimeyi bana söyle." dedim,

149 "Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Hamd Allah'a mahsustur! Yüce Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim!"

150 *Sahîhu'l-Buhârî*, 7563; *Sahîh-i Muslim*, 8/70.

151 *el-Mu'cemu't-Taberânî*, 7699; bu hadis sahîh li-gayrihidir, Bkz: *Sahîhu't-Terğîb ve't-Terhîb*, 1541.

152 *Sahîh-i Muslim*, 7101.

Rasûlullah ﷺ de şöyle buyurdu: *‘Allah için en sevimli kelime «Sübhânallahi ve bihamdih» kelimesidir.»*¹⁵³

“Allahumme salli ve sellim alâ nebiyyine Muhammed” kelimesinin fazileti

Her gün sık sık tekrarlanarak okunması beğenilen en faziletli zikirlerden biri de Rasûlullah ﷺ’in adı geçtiğinde ona salavat ve selâm getirmektir.

«اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيَّ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ»

“Allahumme salli ve sellim alâ nebiyyine Muhammed!”¹⁵⁴

Bu konuda Yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Allah ve melekleri, Peygamber’e çok salavât getirirler. Ey müminler! Siz de ona salavât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzâb, 56)

* Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Bana salavat getirin, çok duâ edin ve:*

¹⁵³ *Sahîh-i Muslim, 7102.*

¹⁵⁴ "Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e salât ve selâm eyle!"

« اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا
بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ »

*'Allahumme salli alâ Muhammedin ve
alâ âli Muhammed, ve bârik alâ Muhamme-
din ve alâ âli Muhammed, kemâ bârekte alâ
İbrâhime inneke hamîdun mecîd.'*¹⁵⁵ *deyin.*¹⁵⁶

* Rasûlullah ﷺ yine şöyle buyurmuştur:
*"Asıl cimri, yanında ismim anıldığı halde bana
salavat getirmeyendir."*¹⁵⁷

* Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyur-
muştur: *"Bana çok salavât getirin! Allah benim
kabrimin baş ucunda bekleyen bir melek tahsis
etmiştir. Ümmetinden bir kimse bana salavât
getirdiği zaman o melek bana şöyle der: 'Ey Mu-*

155 "Allah'ım, İbrâhim'e bereket verdiğin gibi Muhammed'e
ve Muhammed'in ailesine de hayır ve bereket ver!
Şüphesiz ki, Sen övülmeye lâyıksın, şeref ve izzet sahi-
bisin!"

156 *Müsned-i İmâm Ahmed, 1/199; bu hadis sahihtir, Bkz:
Sahîhu'l-Câmi, 3783.*

157 *Müsned İmâm Ahmed, 1/201; bu hadis sahihtir, Bkz:
Sahîhu'l-Câmi, 2878.*

hammed, filancanın oğlu filanca şu anda sana salavât getiriyor.”¹⁵⁸

* Hz. Muhammed ﷺ yine şöyle buyurmuştur: “*Sohbette oturduğu halde Rabbini zikretmeyen ve Peygamberine salavat getirmeyen cemaat Kıyâmet günü zarara uğrar. Allah isterse onlara azap eder, isterse onları bağışlar.*”¹⁵⁹

Hz. Muhammed ﷺ'e salavat getirmenin fazileti hakkında birçok hadis rivâyet olunmuştur. Onlardan bazıları şunlardır:

* Übeyy b. Ka'b ؓ rivâyet ediyor: “Bir defasında gecenin üçte ikisi geçtikten sonra Rasûlullah ﷺ ayağa kalktı ve ‘*Ey insanlar, Allah'ı zikredin, Allah'ı zikredin! Kıyâmetin kopması yaklaştı, birinci nefha geldi. Onu ikinci nefha takip eder. Ölüm bütün şiddetiyle geldi. Ölüm bütün şiddetiyle geldi.*’ dedi. Ben: ‘Ya Rasûlallah! Ben çok dua ediyorum. Zamanımın ne kadarını salavat getirmeye tahsis

158 *el-Firdevs*, ed-Deylemî (1/1/31) bu hadis hasendir, Bkz: *Sahîhu'l-Câmi*, 1207.

159 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 4856; bu hadis hasendir, Bkz: *Sahîhu'l-Câmi*, 6043.

edeyim?’ dedim. ‘Dilediğin kadarını’ buyurdu. ‘Dörtte birini?’ dedim. ‘Dilediğin kadarını, ama çoğaltırsan senin için daha hayırlı olur.’ buyurdu. ‘Üçte ikisini?’ dedim. ‘Dilediğin kadarını, ama çoğaltırsan senin için daha hayırlı olur.’ buyurdu. ‘Yarısını?’ dedim. ‘Dilediğin kadarını, ama çoğaltırsan senin için daha hayırlı olur.’ buyurdu. ‘Duâmın tamamını sana salavât getirmeye tahsis edeyim mi?’ dedim. Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ‘O zaman dertlerin, sıkıntıların giderilir, günahın bağışlanır.’¹⁶⁰

* Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Kim bana bir salavat getirirse, Allah bunun sayesinde ona on salât getirir ve onun on günahını bağışlar.”¹⁶¹

* Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim bana bir salavat getirirse, ona bunun sayesinde on sevap yazılır.”¹⁶²

160 Sünen-i Tirmizî, 5/136; bu hadis hasendir, Bkz: Sahîhu't-Terğîb ve't-Terhîb, 1670.

161 Müsned-i İmâm Ahmed, 3/102; bu hadis sahîhtir, Bkz: Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sâhiha, 829.

162 Sahîh-i İbn Hibbân, 3/102; bu hadis sahîhtir, Bkz: Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha, 3359.

Fedâle b. Übeyd ؓ rivâyet ediyor: “Bir defasında Rasûlullah ﷺ, birisinin namazda Allah’a hamd etmeden ve kendisine salavat ve selâm okumadan duâ ettiğini duydu ve ona, ‘*Sen acele ettin, ey namaz kılan kişi!*’ buyurdu. Sonra Rasûlullah ﷺ sahâbîlerine, nasıl duâ edileceğini öğretti. Bir süre sonra Rasûlullah ﷺ bir kişinin namazda duâ ederken kendisine salavat okuduğunu işitti ve ona şöyle buyurdu: ‘*Ey namaz kılan kişi, duâ et, duân kabul edilecek; iste, sana istediğin verilecek!*’”¹⁶³

Selâmı yaygınlaştırmanın fazileti

Hız. Peygamber ﷺ’in tavsiye ettiği duâlardan biri de İslâm ümmeti arasında selâmı yaygınlaştırmaktır.

Bu konuda Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “*es-Selâm; Yüce Allah’ın isimlerinden biridir. O, bunu birbirinizle selâmlaşasınız*

¹⁶³ Sünen Ebû Dâvud, 6/18; bu hadis sahihtir, Bkz: *Mişkâtul-Mesâbih*, 930.

diye yeryüzüne gönderdi. Öyleyse aranızda selâmı yayın!”¹⁶⁴

* Rasûlullah ﷺ “Müslümanın müslüman üzerinde altı hakkı vardır.” dedi. “Nedir bunlar?” diye sordular: Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: “Bir müslümanla karşılaştığın zaman ona selâm ver...”¹⁶⁵

Yüce Allah bu muhteşem kelimeyi meleklerle, ayrıca bütün peygamberlerine ve rasûllerine öğretmiştir.

* Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Allah, Âdem عليه السلام’i altmış arşın boyunda yarattı. Sonra buyurdu ki: ‘Git, oradaki meleklerle selâm ver ve dinle, bak gör sana nasıl karşılık verecekler. Çünkü bu, hem senin, hem de senin zürriyetinin selâmlaşması olacak.’ Âdem عليه السلام onlara: ‘Es-selâmu aleykum!’¹⁶⁶ dedi. Onlar da ‘Es-selâmu aleyke ve rahmetullah!’¹⁶⁷ diyerek buna ‘ve rahmetullah’ kelimesini eklediler.”¹⁶⁸

164 el-Edebu'l-Müfred, 989; bu hadis hasendir, Bkz: Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha, 1607.

165 Sahîh-i Muslim, 7/3.

166 "Allah'ın selâmı üzerinize olsun!"

167 "Allah'ın selâm ve rahmeti üzerinize olsun!"

168 Sahîhu'l-Buhârî, 3326.

* Rasûlullah ﷺ müslümanlara Cennete girmenin yolunu öğretmiş ve şöyle buyurmuştur: *“İman etmedikçe Cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de tam anlamıyla iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız!”*¹⁶⁹

Bu muhteşem duânın müslümanlar arasında yaygınlaşması için Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Sizlerden biri din kardeşiyle karşılaştığı zaman ona selam versin; aralarına bir ağaç yahut bir duvar yahut bir taş girse, sonra yine onunla karşılaşsa, yine ona selâm versin.”*¹⁷⁰

Bu muhteşem duânın faziletine dair birçok hadis rivâyet edilmiştir. Burada onlardan birkaçını zikretmekle yetineceğiz:

* Ebû Hureyre ؓ rivâyet ediyor: Bir defasında Rasûlullah ﷺ ashâbı ile oturup sohbet ederken bir kişi geldi, “Es-selâmu aleykum!” dedi. Rasûlullah ﷺ “Bu adam on

¹⁶⁹ Sahîh-i Muslim, 194.

¹⁷⁰ Sünen-i Ebû Dâvud, 5200; bu hadis sahîhtir, Bkz: Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha, 186.

sevap kazandı.” buyurdu. Sonra başka biri geldi, “Es-selâmu aleykum ve rahmetullah!” dedi. Rasûlullah ﷺ “Bu adam yirmi sevap kazandı.” buyurdu. Sonra başka birisi geldi ve “Esselâmu aleykum ve rahmetullahi ve berekâtuhu!”¹⁷¹ dedi. Peygamber ﷺ “Bu adam otuz sevap kazandı.” buyurdu. Sonra birisi oradan kalkıp gitti ve selâm vermedi. Rasûlullah ﷺ, “Dostunuz selâmı ne çabuk unuttu. Sizlerden birisi bir topluma girdiği zaman selâm versin ve eğer uygunsa, otursun. Oradan ayrıldığında da selâm versin. Önceki selâm, sonuncusundan hiç de üstün değildir.”¹⁷² buyurdu.¹⁷³

* Abdullah b. Amr ؓ rivâyet ediyor:¹⁷⁴ Bir kişi Rasûlullah ﷺ'e sordu: “En hayırlı amel hangisidir?” Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: “İhtiyaç sahiplerinin karnını doyurman

171 “Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun!”

172 Buradan anlaşılıyor ki, müslüman bir müslümanı gördüğünde ve vedalaşırken ona selâm vermelidir.

173 *Sahîh-i İbn Hibbân*, 493; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Sahîhu’l-Edebu’l-Mufred*, 986.

174 *Sahîhu’l-Buhârî*, 12; *Sahîh-i Muslim*, 160.

ve tanıdığın veya tanımadığın herkese selâm vermemdir.”¹⁷⁵

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:¹⁷⁶
“Yahûdiler sizin ‘selâm’ ve ‘âmin’ demenize hased ettikleri kadar hiçbir şeye hased etmezler.”¹⁷⁷

175 Yani karşılaştığın her müslümanla selâmlaşmalısın. Sırf tanıdıklarına selâm vermek, İslâm ahlâkına aykırı bir keyfiyettir ve kıyâmet alâmetlerindedir. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Birisinin, yalnızca tanıdığı kimseye selâm vermesi kıyâmetin alâmetlerindedir.” (Müsned-i Ahmed, 1/387; Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 648).

176 Müsned-i İshâk İbn Râhuye, 1122; bu hadis sahihtir, Bkz: Sahîhu’l-Edebu’l-Mufred, s. 380.

177 Buradan anlaşılıyor ki, yahûdilerin İslâm dininin ve onun emirlerinin ne kadar hayırlı ve bereketli olduğundan haberleri vardır. Ehl-i Kitâb’ın müslümanlara hased etmesi hakkında Kur’an’da böyle haber verilir: “Kitap ehlinin çoğu, hak kendilerine apaçık belli olduktan sonra, içlerindeki çekememezlikten ötürü, sizi, inandıktan sonra küfre döndürmeyi isterler.” (el-Bakara, 109). Belirtmek gerekir ki, “selâm,” İslâm dinin şiarı, muvahhidlerin zineti, kardeşlik bağlarını sağlamlaştıran bir ip ve muttakiler arasındaki sıcaklığı artıran bir vasıta. “Es-selâmu aleykum ve rahmetullahi ve berekâtuh” duâsı, kendisinde üç hususu toplar: Şerden korunmak, Allah’ın merhametine kavuşmak ve hayır ile bereket elde etmek. Bu duâ bütün hayırları kapsayan bir duâdır. “Âmin” kelimesine gelince, özellikle belirtmek gerekir ki bu, müslümanların birliğini ispatlayan bir kelimedir. Şöyle ki, imâm

GÜNLÜK ZİKİRLER

Uykudan uyanınca okunacak duâ

(1) Huzeyfe İbn el-Yeman ؓ rivâyet ediyor: “Peygamber ﷺ uykudan uyanınca:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ
النُّشُورُ»

‘Elhamdulillâhi’l-lezî ehyânâ ba’de mâ emâtenâ ve ileyhi’n-nuşûr!’¹⁷⁸ derdi.

(2) Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Kim gece uykusundan uyanınca:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ،
وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. الْحَمْدُ

duâ edince onun arkasındakilerin hep beraber “âmin” demesi müslüman cemaatinin birliğini ve bu duânın herkese şamil olduğunu gösterir. Mesela, imâm “Ey Rab-bimiz, bizi bağışla!” diyerek duâ ediyor, arkasındakiler de “âmin” diyor, böylece rahmet onların her birine ulaşıyor. (Abdurrezzak el-Abbâd, *Şerhu’l-Edebu’l-Müfred*).

178 "Bizi öldürdükten sonra dirilten Allah'a hamdolsun. Ölüp dirildikten sonra dönüş O'nadır!"

179 *Sahihu’l-Buhârî*, 6312; *Sahih-i Muslim*, 8/78.

لِلَّهِ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا
حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ»

‘Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerike leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huva alâ kulli şeyin kadîr, elhamdulillahi, ve sübhânallahi, ve lâ ilâhe illallahu, vallahu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi’l-aliyyi’l-azîm!’¹⁸⁰ diyerek zikrettikten sonra:

« رَبِّ اغْفِرْ لِي »

‘Rabbiğfirlî!’¹⁸¹ derse veya duâ ederse, ona icabet edilir, kalkıp abdest aldıktan sonra namaz kılarırsa, namazı kabul olur.’¹⁸²

(3) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Sizlerden biri, uykusundan uyanınca:

180 "Allah'tan başka *ibâdete lâyık* mabud yoktur, O birdir, O'nun şeriki yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'nadır ve O, her şeye gücü yetendir. Hamd Allah'a mahsustur. Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Allah'tan başka *ibâdete lâyık* mabud yoktur. Allah en büyüktür. Kudret ve güç yalnızca Yüce Allah'a aittir!"

181 "Ey Rabbim, beni bağışla!"

182 *Sahîhu'l-Buhârî*, 1154.

« الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي، وَرَدَّ عَلَيَّ
رُوحِي، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ »

*'Elhamdulillahî'l-lezî afânî fî cesedî,
ve radde aleyye rûhî, ve ezine li bizikrih!*¹⁸³
desin.¹⁸⁴

(4) İbn Abbas ؓ şöyle rivâyet etmiştir:
Bir gece Rasûlullah ﷺ uykusundan uyandı
ve gözlerini ovuşturarak uykusunu dağıttı.
Sonra Âl-i İmrân sûresinin son on âyetini
okudu:¹⁸⁵

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتِلَافِ
الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١١٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ
اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا
سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١١١﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ
النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١١٢﴾ رَبَّنَا

183 "Bedenime sağlık veren, ruhumu bana geri veren ve bana Zatını hatırlamaya izin veren Allah'a hamdolsun!"

184 *Sünen-i Tirmizî*, 3401; bu hadis hasendir, Bkz: *Sahîhu'l-Câmi*, 716.

185 *Sahîhu'l-Buhârî*, 183.

إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ
 فَءَامَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا
 وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١١٣﴾ رَبَّنَا وَءَايِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى
 رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ
 ﴿١١٤﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَمَلٍ
 مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثِيَ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ
 هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي
 وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ
 وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ﴿١١٥﴾ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١١٦﴾ مَتَّعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ
 وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١١٧﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ
 اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١١٨﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ
 الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا
 أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَشَعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِعَايَتِ اللَّهِ
 ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
 إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١١٩﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ

ءَامَنُوا أَصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُقْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

Sabah uykudan uyanınca duâ okumanın fazileti

Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Siz-
lerden birisi uyuduğu zaman şeytan onun boy-
nunun arkasına üç düğüm atar ve her düğümü
attıkça ‘Gece uzundur, uyu!’ der. Eğer o kimse
uyanıp Allah’ı zikrederse düğümlerden biri çö-
zülür, abdest alırsa ikincisi çözülür, namaz kı-
larsa, üçüncüsü çözülür ve böylece o kişi sabah
açılınca neşeli ve huzurlu bir şekilde sabahlar.
Allah’ı zikretmez, abdest alıp namaz kılmazsa
uyuşuk ve tembel bir halde sabahlar.”¹⁸⁶

Elbise giyerken yapılacak duâ

(5) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Bir kimse, elbisesini giyerken:

« الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا الثَّوْبَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ
غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ »

¹⁸⁶ Sahîhu'l-Buhârî, 1142.

‘El-hamdulillâhil-lezî kesânî hâze’s-savbe ve razaganîhi min ğayri havlin minnî ve lâ kuvvetin¹⁸⁷ derse, geçmiş günahları bağışlanır.’¹⁸⁸

Tuvalete girmeden önce okunacak duâ

(6) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Cinlerin gözü ile insanların edep yerleri arasında çekilen örtü, bir insanın tuvalete girerken:

« بِسْمِ اللَّهِ »

‘Bismillah!’¹⁸⁹ demesiyle olur.’¹⁹⁰

(7) Enes ؓ şöyle rivayet ediyor: Peygamber ﷺ tuvalete girerken:

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ »

187 “Bana bu (elbiseyi) giydiren ve tarafımdan hiçbir güç ve kuvvet harcamaksızın beni onunla rızıklandıran Allah’a hamdolsun.”

188 Sünen-i Ebû Dâvud, 4023; bu hadis hasendir, bkz. Sahihu’l-Câmi, 6086.

189 "Allah’ın adı ile!"

190 Sünen-i Tirmizî, 606; bu hadis sahihtir, bkz. Sahihu’l-Câmi, 3611.

“Allahumme innî eûzu bike mine’l-hubusi va’l-habâis!”¹⁹¹ duâsını okurdu.¹⁹²

Tuvaletten çıkarken okunacak duâ

(8) Aişe رضي الله عنها şöyle rivayet ediyor: Rasûlullah ﷺ tuvaletten çıkarken:

« غُفْرَانَكَ »

“Ğufrâne!”¹⁹³ derdi.¹⁹⁴

Abdestten önce yapılacak duâ

(9) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Abdestli olmayanın namazı makbul sayılmaz,

191 “Allah’ım, erkek ve dişi habislerden Sana sığınırım!” Burada “habisler”den maksat, cinlerden olan şeytanlardır (Şerh-i Ebû Dâvud).

192 *Sahîhu’l-Buhârî*, 142; *Sahîh-i Müslim*, 831.

193 “Allah’ım, beni bağışla!”

Burada bulunan bağışlanmadaki hikmet, insanın tuvalette olduğu zaman dilinde Allah ﷻ’yu zikredemediği, ayrıca Allah ﷻ’nun verdiği nimetlere göre de O’na hakkıyla şükredemediği için mağfiret dilemesidir.

194 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 30; bu hadis sahihtir, bkz. *Sahîhu’l-Edebu’l-Mufred*, 693.

‘Bismillâh’ demeyen kimsenin de abdesti kabul edilmez.”¹⁹⁵

Abdestten sonra yapılacak duâ

(10) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Sizlerden bir kimse kâmil şekilde abdest aldıktan sonra:

« أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ
وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي
مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ »

195 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 101; bu hadis hasendir, bkz. *Sahîhu'l-Câmi*, (7514). Abdu'l-Aziz İbn Baz demiştir: “İslâm alimlerinin çoğu ‘Besmele’siz alınan abdestin de sahîh (makbul) olduğunu belirtmişler. Bazı ilim erbabı ise abdestten önce ‘Besmele’ çekmenin vacib olduğuna dikkat çekmiş ve Peygamber ﷺ’in ‘Besmele çekmeyen abdesti makbul olmaz.’ hadisini esas almışlar. ‘Besmele’ çekmenin vacib olduğu kabul edilse bile, şayet birisi bunu unutarak veya bilgisiz olduğu için terkederse, onun abdesti sahîh olur ve yeniden abdest alması gerekmez. Çünkü böyle birisi özürlü kabul edilir. Buna ise Allah ﷻ’nin şu ayetini (el-Bakara, 286) delil olarak kaydetmek mümkündür: “Rabbimiz, unutursak veya hataya düşersek bizi bundan dolayı cezalandırma!” (*Mecmû Fetâva*, 7/100).

*‘Eşhedu en lâ ilâhe illallah ve enne Muhammeden Abdullahi ve Rasûluh. Allahum-me’câlnî minet-tevvâbine ve’câlnî mine’l-mutetahirîn!’*¹⁹⁶ derse, Cennetin sekiz kapısı onun için açılır ve o, hangisinden isterse, oradan Cennete girer.”¹⁹⁷

(11) Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Bir kimse abdest aldıktan sonra:

« سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ، وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ »

*‘Sübhânekellahumme ve bihamdik, eşhedu en lâ ilâhe illâ ente, estağfiruke ve etûbu ileyk!’*¹⁹⁸ derse, bu, ince bir deri üzerine yazı-

196 “Allah’tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah olmadığına, O’nun bir olduğuna ve ortağının olmadığına şehâdet ederim. Yine Muhammed ﷺ’in Allah’ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ederim. Allah’ım! Beni çokça tevbe edenlerden kıl. Ve beni (günah ve pisliklerden) temizlenenlerden eyle.”

197 *Sahih-i Muslim*, 553.

198 “Allah’ım, Sana hamederek Seni tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Senden başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah olmadığına şehâdet ederim. Senden bağışlanma diler ve Sana tevbe ederim.”

lır, sonra üzerine mühür vurulur ve bu mühür, Kıyâmet gününe kadar kırılmamak üzere korunur.”¹⁹⁹

Yemekten önce okunacak duâ

(12) Ömer İbn Ebû Seleme ؓ şöyle demiştir: “Ben Peygamber ﷺ’in himâyesi altında büyüyen bir çocuktum. Yemek yerken elimi tabağın her tarafına uzatırdım. Bir defasında Allah Rasûlü ﷺ bana böyle buyurdu: ‘Ufaklık, «**Bismillah!**» de ve sağ elinle kendi önünden ye!’ O günden itibaren ben yemeği yalnızca bu şekilde yerim.”²⁰⁰

(13) Ebû Hureyre ؓ rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ suyu üç yudumda içer, evvelinde ‘**Bismillah!**’ sonunda ise ‘**Elhamdulillah!**’ derdi.”²⁰¹

(14) Yemeğe başlarken Allah’tan bereket dilemek de sünnettir. Bu konuda Pey-

¹⁹⁹ Müstedrek, Hâkim, 1/564; bu hadis sahîhtir, bkz. *Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha*, 2333.

²⁰⁰ *Sahîhu’l-Buhârî*, 5376; *Sahîh-i Muslim*, 6/109.

²⁰¹ *Amelu’l-Yevm ve’l-Leyle*, İbn Sünni, 471; bu hadis sahîhtir, bkz. *Sahîhu’l-Câmi*, 4956.

gamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Allah’ın ni-
met verdiği kimse şöyle desin:

« اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَارْزُقْنَا خَيْرًا مِنْهُ »

*‘Allahumme, bârik lenâ fihi varzuknâ
hayran minh!’*²⁰²

*Allah’ın sütle susuzluğunu giderdiği kimse
de:*

« اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ »

*‘Allahumme, bârik lenâ fihi va zidnâ
minh!’*²⁰³ diyerek duâ etsin.”²⁰⁴

(15) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Kim yemeğe başlarken Allah’ın adını zikretmeyi
unutursa (hatırladığında):

« بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ »

202 “Allah’ım! Bunda bizim için bereket kıl ve bize bundan daha fazla ver.”

203 “Allah’ım! Bunda bizim için bereket kıl ve bize bundan daha fazla ver.

204 Sünen-i Ebû Dâvud, 3730; bu hadis hasendir, bkz. Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 2320.

*'Bismillâhi fî evvelihî va âhîrihî!'*²⁰⁵ *desin.*²⁰⁶

Yemekten sonra okunacak duâ

(16) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Bir kimse, yemeğini bitirdikten sonra:*

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا الطَّعَامَ، وَرَزَقَنِيهِ
مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ»

*'Elhamdulillahil-lezî et'amenî hâze ve razakanîhi min ğayri havlin minnî ve lâ kuvveh!'*²⁰⁷ *derse, geçmiş günahları bağışlanır.*²⁰⁸

(17) Ebû Ümâme ؓ şöyle rivâyet ediyor: Peygamber ﷺ yemeğini bitirirken:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ
مَكْفِيٍّ وَلَا مُودَعٍ وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ رَبَّنَا»

²⁰⁵ "Başında ve sonunda Bismillah!"

²⁰⁶ *Amelul-Yevm va'l-Leyle*, İbn Sünnî, 453; bu hadis sahihtir, bkz. *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 198.

²⁰⁷ "Benden hiçbir hareket ve kuvvet harcamaksızın ben bu yemeği yediren ve beni bununla rızıklandıran Allah'a hamdolsun."

²⁰⁸ *Sünen-i Ebû Davud*, 4023; bu hadis hasendir, bkz. *Sahîhu'l-Câmi*, 6086.

“*Elhamdulillah hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fih, ğayra mekfiyyin, ve lâ muveddein, velâ musteĝnan anhurabbenâ!*”²⁰⁹ derdi.²¹⁰

* Ebû Ümâme’de geçen başka bir hadiste şöyle rivâyet ediliyor: Peygamber ﷺ yemeğini bitirdikten sonra:

« الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانَا وَأَرْوَانَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مَكْفُورٍ »

“*Elhamdulillahil-lezî kefânâ ve ervânâ ğayra mekfiyyin ve lâ mekfûrin!*”²¹¹ derdi.²¹²

(18) Rivâyet ediliyor ki, Hz. Peygamber ﷺ’in önüne yemek konulunca “*Bismillah!*” diyerek yemeye başlar, yemeğini bitirdiği zaman da:

²⁰⁹ “Riyâdan uzak ve bereketi kesilmeyen, çok, sonsuz ve terk olunmayan, kendisinden müstaĝni olunmayarak yapılan hamd, Rabbimiz Allah’adır.”

²¹⁰ *Sahîhu’l-Buhârî*, 5458.

²¹¹ “İhtiyacımızı ödeyen ve susuzluğumuzu gideren Allah’a sonsuz ve inkar olunmaz bir hamdolsun!”

²¹² *Sahîhu’l-Buhârî*, 5459.

«اللَّهُمَّ أَطْعَمْتَ وَأَسْقَيْتَ، وَأَغْنَيْتَ وَأَقْنَيْتَ،
وَهَدَيْتَ وَأَحْيَيْتَ، فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا أَعْطَيْتَ»

“Allahumme, et’amte, ve eskayte, ve ağ-
neyte, ve akneyte, ve hadeyte, ve ehyeyte, fe-
leke’l-hamdu alâ mâ âteyt!”²¹³ derdi.²¹⁴

(19) Ebû Eyyûb ؓ dan rivâyet ediliyor:
Peygamber ﷺ yemeğini ve suyunu bitir-
dikten sonra:

« الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَ وَسَقَى وَسَوَّغَهُ وَجَعَلَ
لَهُ مَخْرَجًا »

“Elhamdulillâhil-lezî et’ame ve sakâ, ve
sevvağehu ve cealelehû mahracen!”²¹⁵ derdi.²¹⁶

213 "Allah'ım, kullarına yemek yediren, su içiren, zengi -
lik veren, razı kılan, hidâyet veren ve diriltten Sensin!
Verdiğin nimetler için Sana hamdolsun!"

214 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 4/62; bu hadis sahihtir, bkz.
Silsiletu'l-Ehâdis-i's-Sahîha, 71.

215 "Yemek yediren ve su içiren, onların hazmını kolayla -
tıran ve onun için ifrazat yolunu açan Allah'a hamdol-
sun!"

216 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 3851; bu hadis sahihtir, bkz.
Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha, 2061.

Evden çıkarken yapılacak duâ

(20) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Birisi evinden dışarı çıkarken:

« بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، لَا حَوْلَ
وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ »

“Bismillah, tevekkeltu alellah, lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah!”²¹⁷ derse, derhal bir melek ona, ‘Doğru yola yöneldin, işlerin yoluna konuldu, kötülükten korundun!’ der. Ayrıca şeytan, o insandan uzak durur ve şeytanlardan biri diğerrine şöyle der: ‘Doğru yola yönelmiş, işleri yoluna konulmuş ve kötülükten korunmuş insana sen ne yapabilirsin?!’²¹⁸

(21) Ümmü Seleme رضى الله عنها rivâyet ediyor:
“Peygamber ﷺ evden çıkarken her zaman:

«اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ، أَوْ أَضِلَّ، أَوْ أَزِلَّ، أَوْ أُزَلَ،
أَوْ أَظْلِمَ، أَوْ أَظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ، أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ»

²¹⁷ “Allah’ın adıyla (başlarım). Allah’a tevekkül ettim. Güç ve kuvvet, ancak Allah’ındır.”

²¹⁸ Sünen-i Ebû Dâvud, 5095; bu hadis sahîhtir, bkz. Sahîhu'l-Câmi, 499.

*Allahumme innî eûzu bike en adille, ev udalle, ev ezille, ev uzalle, ev ezlime, ev uzleme, ev echele, ev yuchele aleyye!*²¹⁹ şeklinde duâ ederdi.”²²⁰

Camiye giderken yapılan duâ

(22) İbn Abbas رضي الله عنه rivâyet ediyor: Rasûlullah ﷺ evinden çıkıp namaza giderken:

«اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي سَمْعِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي بَصَرِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ خَلْفِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ فَوْقِي نُورًا، وَمِنْ تَحْتِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْطِنِي نُورًا»

“Allahumme’al fî kalbî nûran, ve fî lisânî nûran, vec’al fî sem’î nûran, vec’al fî basarî nûran, vec’al min halfî nûran, ve min emâmî nûran, vec’al min favkî nûran, ve min tahtî

219 “Allah’ım! Sapıklığa düşmekten veya düşürülmekten, ayağımın kaymasından veya kaydırılmasından, zulmetmekten veya zulme uğramaktan, cehâlete düşmekten veya câhil bırakılmaktan Sana sığınırım.”

220 *Sünen-i Tirmizî*, 3423; bu hadis sahihtir, bkz. *Silsiletu’l-Ehâdis-i’s-Sahîha*, 3163.

nûran, Allahumme a'tinî nûran!"²²¹ şeklinde duâ ederdi.²²²

Camiye girerken yapılan duâ

(23) Abdullah İbn Amr رضي الله عنه rivâyet ediyor: Rasûlullah صلى الله عليه وسلم câmiye girerken şöyle duâ ederdi:

« أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ »

*“Eûzu billâhi'l-azîm, ve bivêchihi'l-kerîm, vesultânihi'l-kadîmmineş-şeytani'r-racîm!”*²²³

Bu duâyı okuyan kimse hakkında şeytan, “Bugün o benden korundu.” der.²²⁴

(24) Bunun arkasından :

221 “Allah’ım! Kalbimde bir nûr, dilimde bir nûr kıl. Kulağımda bir nûr, gözümde bir nûr kıl. Arkamda bir nûr, önümde bir nûr kıl. Üstümde bir nûr, altımda bir nûr kıl. Allah’ım! Bana bir nûr ver.”

222 *Sahîh-i Muslim*, 763.

223 “Allah’ın rahmetinden kovulmuş şeytandan, Yüce Allah’a, O’nun kerîm vechine ve ezeli hükümrânlığına sığınırım.”

224 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 466; bu hadis sahihtir, bkz. *Sahîh-i Terğîb ve’t-Terhib*, 1606.

« بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ،
اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ »

“Bismillah, ve’s-salâtu ve’s-selâmu alâ Rasûlillah, Allâhumme-fteh lî ebvâbe rahmetik!”²²⁵ derdi.²²⁶

Ezan ile ilgili duâ ve zikirler

(25) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Ezanı duyduğunuzda müezzinin söylediğini tekrar edin.”²²⁷

(26) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Müezzin ‘Allahu Ekber, Allahu Ekber’ dediği zaman, herhangi biriniz ‘Allahu ekber, Allahu Ekber’ derse; müezzin ‘eşhedu en lâ ilâhe illallah’ dediği zaman, ‘eşhedu en lâ ilâhe illallah’ derse; sonra müezzin ‘eşhedu enne Muhammeden Rasûlullah’ dediği zaman, ‘eşhedu enne Muhammeden Rasûlullah’ derse; sonra müez-

²²⁵ “Allah’ın adıyla, Rasûlullah ﷺ üzerine salât ve selâm olsun. Allah’ım! Rahmetinin kapılarını bana aç.”

²²⁶ Sünen-i Ebû Dâvud, 1/260; bu hadis sahîhtir, bkz. Sahihu’l-Câmi, 514.

²²⁷ Sahîh-i Buhârî, 611; Sahîh-i Muslim, 848.

zin ‘hayye ala’s-salah’ dediği zaman, ‘lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh’ derse; müezzin ‘hayye ala’l-felâh’ dediği zaman, ‘lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh’ derse; sonra müezzin ‘Allahu Ekber, Allahu Ekber’ dediği zaman, ‘Allahu Ekber, Allahu Ekber’ derse; sonra müezzin ‘lâ ilahe illallah’ dediği zaman, kalbiyle inanarak ‘lâ ilâhe illallah’ derse, Cennete girer.”²²⁸

(27) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Müezzinin ezan okuduğunu duyan kişi:

« وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا »

‘Ve ene eşhedu en lâ ilahe illallah, vahdehu lâ şerike leh, ve enne Muhammeden abduhu ve rasûluh, radiytu billahi Rabben ve bi Muhammedin rasûlen ve bi’l-İslâmi dînen!’²²⁹

²²⁸ Sahîh-i Muslim, 850.

²²⁹ “Ben de Allah’tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah olmadığına, O’nun bir olduğuna ve ortağının bulunmadığına şehâdet ederim.Yine, Muhammed ﷺ’in Allah’ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ederim. Rab

derse, onun bütün günahları bağışlanırdır.”²³⁰

(28) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Müezzinin ezan okuduğunu duyduğunuz zaman siz de onun söylediklerini tekrarlayın. Sonra bana salavat getirin. Her kim bana bir salavat okursa, Allah ona bunun sayesinde on salât getirir. Sonra Allah’tan benim için şefaate vesile hakkını isteyin. Çünkü vesile, Cennet’te Allah’ın kullarından yalnız birine has olan bir makamdır. Umarım ki, o kul ben olurum. Her kim benim için Allah’tan vesileyi isterse, şefaate nail olur.”²³¹

Salavatın lafzına dair Sünnet’te farklı hadisler varid olmuştur. Bunların en derli toplusu ve mânâ bakımından en kuşatıcı olanlarından biri aşağıdaki hadiste geçir:

Talha İbn Ubeydullah ؓ şöyle rivâyet ediyor: “Biz Peygamber ﷺ’e sorduk: ‘Ya

olarak Allah’ı, Rasûl olarak Muhammed’i ve din olarak İslam’ı seçtim (râzı oldum).”

²³⁰ Sahih-i Muslim, 851.

²³¹ Sahih-i Muslim, 849.

Rasûlallah, sana selâmı nasıl vereceğimizi biliyoruz. Peki, salavatı nasıl söyleyelim?’ Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»

*‘Allahumme, salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte ve bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm, inneke hamîdun mecîd!’²³² deyin.*²³³

(29) Peygamber ﷺ’e salavat getirdikten sonra Allah’tan onun için vesileyi istemek gerekir.

Bu konuda, Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim ezanı duyunca:

232 “Allah’ım, İbrahim’e ve İbrahim’in ailesine hayır, dua ve bereket verdiğin gibi, Muhammed’e ve Muhammed’in ailesine de hayır, dua ve bereket ver! Şüphesiz ki, Sen övgüye layık, şan, şeref ve izzet sahibisin!”

233 *Şerh-i Muşkili'l-Âsâr*, et-Tehavî, 2240; bu hadis sahihtir, bkz. *es-Semeru'l-Mustetâb*, 186.

« اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ
آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا
مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ »

*Allahumme, Rabbe hâzihi'd-da'veti't-tâmme, ve's-salâti'l-kâime, âti Muhammeden-il-vesîlete va'l-fadîleh, ve'b'ashu makâmen mahmûdenillezî va'adteh!*²³⁴ derse, Kiyâmet günü benim şefâatime nail olur.²³⁵

(30) Başka bir hadiste Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Hangi müslüman ezanı duyunca, müezzinin söylediklerini tekrar ederse, sonra da:

« اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَاجْعَلْ فِي الْأَعْلَيْنِ
دَرَجَتَهُ وَفِي الْمُصْطَفَيْنِ مَحَبَّتَهُ وَفِي الْمُقَرَّبِينَ ذِكْرَهُ »

Allahumme, âti Muhammeden-il-vesîleh, ve-c'alhu fi'l-a'leyni deraceteh, ve fi'l-mustafîne mahabbeteh, ve fi'l-mukarrabîne

²³⁴ “Bu eksiksiz dâvetin ve kılınacak namazın Rabbi olan Allah'ım! Muhammed'e vesileyi ve faziletini ihsan eyle. Ve O'nu, va'dettiğin Makâm-ı Mahmûd'a eriştir.”

²³⁵ *Sahîhu'l-Buhârî*, 614.

*zikrah*²³⁶ derse, kıyâmet günü benim şefâatim ona vacib olur.”²³⁷

(31) Peygamber ﷺ'e vesile hakkı diledikten sonra hem kendin, hem de tüm müslümanlar için istediğin kadar dua edebilirsin. Bu konuda, Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Ezanla ikâme (kamet) arasında edilen duâ kabul edilir. Öyleyse, duâ edin!”²³⁸

Rasûlullah ﷺ aynı zamanda şöyle buyurmuştur: “Ezanla ikâme arasında edilen duâ geri çevrilmez.”²³⁹

Namazda selâmdan sonra okunacak duâlar

(32) Sevbân ﷺ şöyle demiştir: “Rasûlullah ﷺ namazı bitirdikten sonra üç defa Allah'tan bağışlanma diler, sonra şöyle derdi:

236 “Allah'ım, Muhammed'e vesileyi ver ve onu en yüksek makama ulaştır, onu seçilmiş, sevilen ve Sana en yakın kullarından eyle!”

237 *el-Mucemu't-Taberânî*, 433; bu hadis sahîhtir, bkz. *es-Semeru'l-Mustetâb*, 192.

238 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 1/260; bu hadis sahîhtir, bkz. *Sahîhu'l-Câmi*, 514.

239 *Sünen Ebû Dâvud*, 521; bu hadis sahîhtir, bkz. *Mişkâtü'l-Mesâbih*, 671.

« اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا
ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ »

*Allahumme, ente's-selâm ve minke's-selâm,
tebârekte ya ze'l-celâli ve'l-ikram!*²⁴⁰

Velid rivâyet ediyor: “Ben; Evzâi'den, ‘Bağışlanma nasıl istenir?’ diye sordum, şöyle cevap verdi: ‘Estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah!’ diyerek.”²⁴¹

(33) Muğire İbn Şube رضي الله عنه rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ namazda selâm verdikten sonra:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ
لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيٍّ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا
الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ »

²⁴⁰ “Allah’ım! Sen Selâm’sın (her türlü ayıp ve noksanlıktan uzaksın), selâmet Sendendir (selâmeti veren de, vermeyen de Sensin). Ey azamet ve ikram sahibi! Senin bereketin pek çoktur.”

²⁴¹ *Sahîh-i Muslim*, 2/94.

*‘Lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr. Allahumme, lâ mânie limâ âteyte, ve lâ mûtiye limâ menâ’te, ve lâ yenfa’u ze’l-ceddi minke’l-cedd!’*²⁴² derdi.”²⁴³

(34) Rivâyet ediliyor ki, İbn ez-Zubeyr رضي الله عنه, namazı bitirip selâm verdikten sonra:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ »

“Lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ

²⁴² “Allah’tan başka *hakkıyla ibâdete lâyık* hiçbir ilah yoktur. O, birdir ve hiçbir ortağı yoktur. Mülk O’nundur, hamd da O’nadır. O, her şeye gücü yetendir. Allah’ım! Senin verdiğine mâni olacak, senin mâni olduğuna da verecek hiç kimse yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin yanında kendisine hiçbir fayda vermez.”

²⁴³ *Sahihu’l-Buhârî*, 844; *Sahih-i Muslim*, 2/95.

billâh. Lâ ilâhe illallah, ve lâ na'budu ille iy-yah. Lehu'n-ni'metu ve lehu'l-fadlu ve lehu's-senâu'l-hasen. Lâ ilâhe illallah, muhlisîne lehu'd-dîne ve lav kerihe'l-kâfirûn!"²⁴⁴ diye-rek duâ etmiş, sonra şöyle demiştir: "Ra-sûlullah ﷺ böyle zikrederdi."²⁴⁵

(35) Otuz üç kez "Sübhânallah," otuz üç kez "Elhamdulillah" ve otuz üç kez "Allâhu Ekber" demek.

Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Kim her namazdan sonra otuz üç defa Allah'ı tesbih eder (Sübhânallah), otuz üç defa Allah'a hamd eder (Elhamdulillah) ve otuz üç defa Allah'ı tâzim ederse (Allahu Ekber), bunların sayısı doksan dokuz olur ve bunun ardından:

244 "Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yo - tur. O, birdir ve hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd de O'nadır. O, her şeye gücü yetendir. Güç ve kuvvet ancak Allah'tandır. Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. O'ndan başkasına asla ibâdet etmeyiz. Nimet ve fazilet O'nundur. Bütün güzel övgüler O'nadır. Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. Kâfirler hoşlanmasa da dini (ibâdeti), yalnızca O'na has kılarız."

245 *Sahîh-i Muslim*, 2/94.

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ »

‘Lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ kul-li şey’in kadîr!’²⁴⁶ diyerek bunu yüze tamamlarsa, o insanın günahları denizin köpükleri kadar olsa bile bağışlanır.²⁴⁷

Yahut otuz üç defa “Sübhânallah,” otuz üç defa “Elhamdulillâh” ve otuz dört defa “Allahu Ekber” demek.

* Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Namazdan sonra söylenecek bazı güzel kelimeler vardır ki, onları söyleyen kişi hiçbir zaman ümitsiz olmaz ve ziyana uğramaz. Her vacip namazdan sonra otuz üç defa ‘Sübhanallah,’ otuz üç defa ‘Elhamdulillah’ ve otuz dört defa ‘Allahu Ekber’²⁴⁸ demek...”

246 “Allah’tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. O, birdir ve hiçbir ortağı yoktur. Mülk O’nundur, hamd de O’nadır. O, her şeye gücü yetendir.”

247 *Sahîh-i Muslim*, 1352.

248 *Sahîh-i Muslim*, 1349.

- Yahut yirmi beş defa “Sübhânallah,” yirmi beş defa “Elhamdulillah,” yirmi beş defa “Allahu Ekber” ve yirmi beş defa “Lâ ilâhe illallah!” demek.

İbn Ömer رضي الله عنه rivayet ediyor: (Rasûlullah ﷺ'in zamanında ensardan) biri rüya gördü ve rüyasında ondan: “Peygamberiniz ﷺ size ne buyurmuştur?” diye soruldu. O şöyle dedi: “O, bize otuz üç defa ‘Sübhanallah!’ otuz üç defa ‘Elhamdulillah!’ ve otuz dört defa ‘Allahu Ekber!’ dememizi istemiştir. Bunların toplamı yüz eder.” Soru soran şahıs şöyle dedi: “Yirmi beş defa ‘Sübhanallah!’ yirmi beş defa ‘Elhamdulillah!’ yirmi beş defa ‘Allahu Ekber!’ ve yirmi beş defa ‘Lâ ilâhe illallah!’ demek. Bunların da toplamı yüz eder.” Rüya sahibi, sabah uyanınca Rasûlullah ﷺ'in yanına gider ve rüyasını ona arz eder. Onu dinledikten sonra Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: “*Siz de ensardan olan bu şahsın anlattığı gibi zikredin!*”²⁴⁹

249 *Sünen-i Nesâi*, 1351; bu hadis hasen-sahîhtir, Bkz: *Sahîh-i Nesâi*.

- Veya onar defa “Sübhanallah,” “Elhamdulillah” ve “Allahu Ekber” demek.

Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu:²⁵⁰ *“İki özellik vardır ki, müslüman bir kul bununla güzelce amel ederse mutlaka Cennete girer. Bu çok kolaydır, fakat bununla amel eden azdır.”* Sorular: *“Nedir bu iki özellik ya Rasûlallah?”* O şöyle buyurdu: *“Her namazın ardından on defa “Allahu Ekber,” on defa “Elhamdulillah” ve on defa “Sübhanallah” demektir ki, bu, günde yüz elli eder, mizanda ise bin beş yüz eder...”*²⁵¹

250 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 1346; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Sahihu'l-Edebu'l-Mufred*, 1216.

251 Her namazın sonunda okunan bu duâların toplamı otuzdur. Bu sayıyı beşle çarpınca yüzelli yapar, yani gün boyunca kılınan beş vakit namazda okunan bu duâların toplamı yüz elli eder. Sonra vurgulamak gerekir ki, her bir hasenât, onun on misline eşittir. Bu da şu demektir: Bu duâların on katı bin beşyüz eder. Şeyh Muhammed İbn Sâlih el-Useymin şöyle demiştir: “Namazlardan sonra otuz üç defa “Sübhânallah,” otuz üç defa “Elhamdulillah,” otuz üç defa “Allahu Ekber” demek ve “Lâ ilâhe illallah, vahdahi lâ şerîke leh, lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadir!” demekle bu zikirlerin sayını yüze tamamlamak veya yirmi beş defa “Sübhânallah,” yirmi beş defa “Elhamdulillah,” yirmi beş defa “Lâ ilâhe illallah” ve yirmi beş

(36) Ukbe İbn Âmir رضي الله عنه şöyle demiştir: “Rasûlullah ﷺ bana farz namazın ardından ‘el-İhlâs,’ ‘el-Felak’ ve ‘en-Nâs’ surelerini bir defa okumayı emretmiştir.”²⁵²

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾
لَمْ يَكِلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾ ﴾²⁵³

defa “Allahu Ekber” demek, böylece bu sayıyı yüze tamamlamak; veya otuz üç defa “Sübhânallah,” otuz üç defa “Elhamdulillah” ve otuz dört defa “Allahu Ekber” demek ve yine zikirlerin sayısını yüze tamamlamak ve nihâyet on defa “Sübhânallah,” on defa “Elhamdulillah” ve on defa “Allahu Ekber” demek sahîh hadislerde geçer. *Farz* namazlardan sonra bu *dört türlü* zikirden herhangi birini -bazen birini, bazen diğerini- söylemek câizdir. Çünkü bunların hepsi Peygamber ﷺ’den vârid olmuştur.” (*Şerh-i Riyâzu’s-Sâlihîn*, 1418. hadisin şerhi).

252 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 1523; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha*, 1514.

253 "Bismillahi'r-Rahmâni'r-Rahîm. Kul huvalâhu ehad. Allahu's-Samed. Lem yelid ve lem yûled, ve lem yekullehû kufuvan ehâd / Merhametli, Rahim Allah'ın adı ile! De ki: O Allah birdir. Allah Samed'dir, (her şeyden

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا
خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ
شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ
حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾ ﴾²⁵⁴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ
﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ
الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ
﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴾²⁵⁵

müstağnidir ve her şey O'na muhtaçtır). O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir."

254 "Bismillahi'r-Rahmâni'r-Rahîm. Kul eûzu birabbî'l-felak. Min şerri mâ halak. Ve min şerri ġâsikin izâ vekab. Ve min şerri'n-neffâsâti fi'l-ukad. Ve min şerri hâsidin izâ hased / Merhametli, Rahim Allah'ın adı ile! "De ki: Yarattıklarının şerrinden, bastırıldığı zaman karanlığın şerrinden, düşümlere üfleyen büyücülerin şerrinden, hased ettiği zaman hasetçilerin şerrinden, tan yerini ağartan Rabbe sığınırım."

255 "Bismillahi'r-Rahmâni'r-Rahîm. Kul eûzu birabbî'n-nâs. Meliki'n-nâs. İlâhi'n-nâs. Min şerri'l-vesvâsi'l-hannâs.

(37) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim her farz namazın arkasından ‘Âyet el-Kursî’yi²⁵⁶ okursa, Cennete girmekten onu yalnızca ölüm men eder.”²⁵⁷

﴿ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾²⁵⁸

Ellezi yuvesvisu fi sudûri'n-nâs. Mine'l-cinneti ve'n-nâs / Merhametli, Rahim Allah'ın adı ile! “De ki: İnsanlar ve cinlerden olup insanların göğüslerine vesvese veren o sinsi vesvesecinin şerrinden, insanların Rabbi, hükümdarı ve ilahı olan Allah'a sığınırım.”

256 el-Bakara sûresinin 255'inci ayetini.

257 *Amelu'l-Yevm ve'l-Leyle*, İbn Sünnî, 121; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahîhu'l-Câmi*, 6464.

258 "Allahu lâ ilâhe ille huve'l-hayyu'l-kayyûm. Lâ te'huzuhu sinetun ve lâ nevm. Lehû mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard. Men zellezi yeşfe'u indehu illâ bi iznihi, ya'lemu mâ beyne eydihim ve mâ halfehum. Ve lâ yuhîtune bişeyin min ilmihi illâ bimâ şâe. Vesia

(38) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Her kim akşam ve sabah namazının ardından,
namaz kıldığı yerden kalkmadan ve teşehhüd
(tahiyyat) oturuşunu değiştirmeden, on defa:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ لَهُ
الْحَمْدُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ »

‘Lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerîke leh,
lehu’l-mulku va lehu’l-hamd, yuhyî va yumît,
va huva alâ kullî şeyin kadîr²⁵⁹ derse, her bi-
rine göre o kişiye on sevap yazılır, on günahı

kursiyyuhu’s-semâvâti ve’l-ard. Ve lâ yeûduhu hıfzu-
huma, ve huve’l-aliyyu’l-azîm / Allah, O’ndan başka
ilah olmayan, kendisini uyuklama ve uyku tutmayan,
Hayy, Kayyûm’dur (her an yarattıklarını gözetendir).
Göklerde ve yerde olan ancak O’nundur. O’nun izni ol-
madan katında kim şefaet edecek? O, onların işledik-
lerini, işleyeceklerini bilir. O’nun dilediğinden başka il-
minden hiçbir şeyi kavrayamazlar. Kürsüsü gökleri ve
yeri kaplamıştır, onların gözetilmesi O’na ağır gelmez.
O yücedir, büyüktür.”

259 “Allah’tan başka *hakkıyla ibâdete lâyık* hiçbir ilah yo-
tur. O, birdir ve ortağı yoktur. Mülk O’nundur ve hamd
O’nadır. O, yaşatır ve öldürür. O, her şeye gücü yetendir.”

silinir ve buna göre on derece yükselir. Bundan başka bu kelimeler onu her türlü olumsuz olaylardan ve taşlanmış şeytandan korur. Bununla şirkten başka hiçbir günah onun amellerini boşa çıkarmaz ve o, amel bakımından en faziletli insanlardan sayılır. Yalnız onun dediğinden daha hayırlısını söyleyen kimseler istisnadır.”²⁶⁰

(39) Ümmü Seleme رضي الله عنها demiştir: “Rasûlullah ﷺ sabah namazını bitirdikten sonra:

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا،
وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا »

*Allahumme, innî es’eluke ilmen nâfien, va rizkan tayyiben ve amelen mutekabbele!*²⁶¹
derdi.”²⁶²

260 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 4/227; bu hadis hasendir, Bkz: *Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha*, 114. Taberânî’nin *el-Mucemu’l-Kebîr* adlı eserindeki (8/336/8075) rivâyette bu duânın yüz defa söylenmesi gerektiği haber verilir. Şeyh el-Elbânî bu rivâyetleri naklettikten sonra şöyle demiştir: “Her ikisini yapmak da (yani bu zikri on defa yahut yüz defa söylemek de) câizdir.” (*Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha*, 2664).

261 “Allah’ım! Senden, faydalı bir ilim, temiz bir rızık ve makbul bir amel dilerim.”

262 *Sünen-i İbn Mâce*, 925; bu hadis hasendir, Bkz: *Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha*, 114.

Sabah ve akşam yapılacak dualar²⁶³

(40) “el-İhlas,” “el-Felak” ve “en-Nâs” sûrelerini üçer kez okumak.

Abdullah b. Hübeyb ؓ rivâyet ediyor: Bir defasında yağmurlu bir gecede Rasûlullah ﷺ’in yanına gittik ki, bize namaz kıldırсын. Yanına varınca Rasulullah ﷺ: “*Namaz kıldınız mı?*” diye sordu. Ben hiçbir şey söylemedim. Rasulullah ﷺ “*Söyle!*” dedi. Ben hiçbir şey söylemedim. Sonra yine “*Söyle!*” dedi. Ben yine hiçbir şey söylemedim. Sonra bir daha buyurdu: “*Söyle!*” Ben sordum: “*Ya Rasûlallah, ne söyleyeyim?*” Şöyle buyurdu: “*Akşam olunca ve sabah açılınca üç defa ‘De: O Allah tektir!’ ve ‘el-Muavvizeteyn’²⁶⁴*

263 Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “*Benim için, sabah namazından güneş doğana kadar Allah’ı zikreden bir cemaatle oturmak, İsmâil oğullarından dört köleyi azat etmekten daha sevimlidir. Aynı zamanda akşam namazından güneş batana kadar Allah’ı zikreden bir cemaatle oturmak, benim için, dört köle azat etmekten daha sevimlidir.*” (Sünen-i Ebû Dâvud, 3667; bu hadis hasendir, Bkz: Sahih-i Ebû Dâvud, 2/698.

264 Yani “el-İhlâs,” “el-Felak” ve “en-Nâs” sûreleri.

sûrelerini okusan, bunlar sana her türlü olumsuz durumlardan korunmak için yeter."²⁶⁵

(41) Muhammed İbn Übeyy İbn Ka'b demiştir: Übeyy İbn Ka'b'ın cerinlerinde²⁶⁶ bol hurma vardı. Übeyy zaman zaman oraya uğrardı. Bir gün, hurmaların azaldığını sezdi ve pusuda beklemeye karar verdi. O sırada genç erkeğe benzer bir hayvan ona yaklaştı ve selam verdi. Übeyy selamını aldıktan sonra ona, "Cin misin, insan mısın?" diye sordu. O, elini Übeyy'e uzattı. Onun elleri köpek eline, tüyleri ise köpek tüyüne benziyordu. Übeyy şöyle dedi: "Cinler böyle yaratılmışlar." O, "Sen artık cinleri tanıyorsun. Bil ki, onların arasında benden sert olanı yoktur." deyince Übeyy "Hurmaları götürmeye seni ne sevketti?" dedi. O da "Biz duyduk ki, sen sadaka vermekten hoşlanıyorsun. Bu yüzden senin yemeğinden yemek için geldik." dedi. Übeyy "Bizi sizden ne korur?" diye sor-

²⁶⁵ *Sünen-i Ebû Dâvud*, 5082; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahîhu Ebû Dâvud* (Bu kitaptaki 36 numaralı duâya bak).

²⁶⁶ Cerin: Hurma kurutmak için ayrılmış mekan.

du. O da şöyle dedi: “Bir kimse, el-Bakara sûresindeki “Allah... O’ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir...” âyetini²⁶⁷ akşam olunca okursa, sabaha kadar bizden korunmuş olur; aynı şekilde, sabah okursa, akşama kadar yine bizden korunmuş olur.” Sabah olunca Übeyy, Rasûlullah ﷺ’in yanına geldi ve gece başına gelenleri ona anlattı. Rasûlullah ﷺ şöyle dedi: “*Habis, doğruyu söyledi!*”²⁶⁸

(42) Abdullah İbn Mesud ؓ rivâyet ediyor: “Akşam olunca Peygamber ﷺ böyle dua ederdi:

« أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمَلِكُ لَهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ

²⁶⁷ “Kursî” âyeti (Bu kitaptaki 37 numaralı duâya bak).

²⁶⁸ *Amelu'l-Yevm ve'l-Leyle*, en-Nesâi, 960; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahihu't-Terğîb ve't-Terhîb*, 662.

وَسُوءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ
وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ»

*'Emseyne ve emse'l-mulku lillâh, ve'l-ham-
dulillâh. Lâ ilâhe illellâh, vahdehû lâ şerîke
leh, lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huva
alâ kullî şeyin kadîr. Rabbî es'eluke hayra mâ
fî hâzihi'l-leyle ve hayra mâ ba'deh, ve eûzu
bike min şerri mâ fî hâzihi'l-leyle ve şerri mâ
ba'deh. Rabbî eûzu bike mine'l-keseli ve sûi'l-
kibar. Rabbî eûzu bike min azâbin fi'n-nâri ve
azâbin fi'l-kabr!*²⁶⁹

Rasulullah ﷺ sabah olunca ise:

« أَصْبَحْنَا وَ أَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ

269 "Mülk, Allah'a âit olduğu halde akşamladık. Hamd Allah'adır. Allah'tan başka hakkıyla ibâdet lâyük hiçbir ilah yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd, O'nadır. O, her şeye gücü yetendir. Rabbim! Senden bu gecede olan ve bu geceden sonraki hayrı ister; bu gecenin şerrinden ve bu geceden sonraki şerden de Sana sığınırım. Rabbim! Tembellikten ve ihtiyarlığın kötülüğünden Sana sığınırım. Rabbim! Cehennem ve kabir azabından Sana sığınırım."

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي
 هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي
 هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ،
 وَسُوءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ فِي النَّارِ
 وَعَذَابِ فِي الْقَبْرِ»

*‘Asbahna ve asbahe’l-mulku lillah, ve’l-
 hamdulillâh. Lâ ilâhe illallâh, vahdehû lâ şerîke
 leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ
 kulli şey’in kadîr. Rabbî es’eluke hayra mâ fi
 hâze’l-yevmi ve hayra mâ ba’deh, ve eûzu bike
 min şerri mâ fi hâze’l-yevmi ve şerri mâ ba’deh.
 Rabbî eûzu bike mine’l-keseli ve sûi’l-kibar.
 Rabbî eûzu bike min azâbin fi’n-nâri ve azâbin
 fi’l-kabr!*²⁷⁰ duâsını okurdu.”²⁷¹

270 “Mülk, Allah’a âit olduğu halde sabahladık. Hamd Allah’adır. Allah’tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur. Mülk O’nundur. Hamd, O’nadır. O, her şeye gücü yetendir. Rabbim! Senden bu günde olan ve bu günden sonraki hayrı ister; bu günün şerrinden ve bu günden sonraki şerden de Sana sığınırım. Rabbim! Tembellikten ve ihtiyarlığın kötülüğünden Sana sığınırım. Rabbim! Cehennem ve kabir azabından Sana sığınırım.”

271 *Sahîhu Müslim*, 8/82.

(43) Ebû Hureyre رضي الله عنه rivâyet ediyor:
Peygamber ﷺ sabah olunca:

«اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا،
وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ»

*“Allahumme, bike asbahnâ, ve bike emsey-nâ, ve bike nehye, ve bike nemût, ve ileyke’n-nuşûr!”*²⁷² der, akşam olunca ise:

«اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ نَحْيَا،
وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ»

*“Allahumme, bike emsey-nâ, ve bike asbahnâ, ve bike nehye, ve bike nemût, ve ileyke’l-masîr!”*²⁷³ derdi.²⁷⁴

(44) Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:²⁷⁵

272 “Allah’ım! Senin yardımınla sabahlar ve yine Senin yardımınla akşamlarız. Senin yardımınla yaşar ve Senin yardımınla ölürüz. Ve dönüş, yalnızca Sanadır...”

273 “Allah’ım! Senin yardımınla akşamlar ve yine Senin yardımınla sabahlarız. Senin yardımınla yaşar ve Senin yardımınla ölürüz. Ve dönüş, yalnızca Sanadır...”

274 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 2/611; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Sahihu’l-Edebu’l-Müfred*, 1199.

275 *Sahihu’l-Buhârî*, 6306.

“Seyyidu’l-istiğfâr²⁷⁶ şöyledir:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ،
وَأَنَا عَلَىٰ عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ
مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ
بِذَنْبِي، فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ»

*Allahumme, ente Rabbî lâ ilâhe ille ente, halaktenî ve ene abduke, ve ene alâ ahdike ve va’dike ma’s-teta’tu, eûzu bike min şerri mâ sana’tu. Ebû’u leke bini’metike aleyye, ve ebû’u bizenbî. Fağfir lî, feinnehû lâ yeğfiru’z-zunûbe ille ente!*²⁷⁷

276 Peygamber ﷺ bu duâyı “seyyidu’l-istiğfâr/istiğfarların en yücesi” olarak adlandırmıştır. Sebebi de şudur: İhtiva ettiği kelimeler muhteşem mânâlar taşır. Kişi bu duâyı okuyarak Allah’ın tek ilâh olduğunu tasdik eder, Allah’ın karşısında kul olduğunu itiraf eder, O’na itâat edeceğine söz verir, O’nun nimet veren ve günahları bağışlayan Rab olduğunu ikrâr eder ve nihâyet O’na sığınır. Özellikle vurgulanması gerekir ki, Allah’tan bağışlanma dilemek, nimetin/bereketin artmasına vesile olur.

277 “Allah’ım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka hakkıyla ibâdete lâayk hiçbir ilah yoktur. Beni Sen yarattın ve ben Senin kulunum. Gücüm yettiğince Sana verdiğim söz üzereyim. Yaptıklarımın şerrinden Sana sığınırım.

(45) Abdur-Râhman İbn Ebû Bekre رضي الله عنه rivâyet ediyor: Bir gün babama şöyle dedim: “Babacığım, ben senin her sabah ve akşam üçer kez:

«اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي،
اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اللَّهُمَّ
إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ، وَالْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»

‘Allahumme, âfinî fî bedenî, Allahumme, âfinî fî sem’î, Allahumme, âfinî fî basarî. Lâ ilâhe ille ente. Allahumme, innî eûzu bike mine’l-kufri ve’l-fakri, ve eûzu bike min azâbi’l-kabr, lâ ilâhe ille ente!’²⁷⁸ şeklinde duâ ettiğini duyuyorum.” Babam şöyle dedi: “Ben, Rasûlullah ﷺ’in bu kelimelerle

Üzerimdeki nimetini ve günahlarımı kabul ediyorum. Beni bağışla. Şüphesiz günahları ancak Sen bağışlarsın.”

278 “Allah’ım! Bedenime âfiyet ver. Allah’ım! Kulağıma âfiyet ver. Allah’ım! Gözüme âfiyet ver. Senden başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. Allah’ım! Küfürden ve fakirlikten Sana sığınırım. Kabir azabından Sana sığınırım. Senden başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur.”

dua ettiğini duymuştum. Ve onun Sünnetine uymayı çok seviyorum.”²⁷⁹

(46) İbn Ömer رضي الله عنه rivâyet ediyor:²⁸⁰
“Rasûlullah ﷺ sabah-akşam şu kelimeleri terk etmezdi:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي
دِينِي وَدُنْيَايَ، وَأَهْلِي وَمَالِي. اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي،
وَأْمِنْ رَوْعَاتِي. اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ
خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي،
وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي»

“Allahumme, innî es’eluke’l-afve ve’l-âfiyete fi’d-dunyâ va’l-âhira. Allahumme, innî es’eluke’l-afve ve’l-âfiyete fi dînî ve dunyâye ve ehlî va mâlî. Allahummestur avretî ve âmin revâtî. Allahummehfâznî min beyni yedeyye ve min halfî, ve an yemînî ve an şimâlî,

²⁷⁹ Sünen-i Ebû Dâvud, 5090; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahih-u Ebû Dâvud*.

²⁸⁰ Sünen-i Ebû Dâvud, 5074; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahihu’l-Edebu’l-Müfred*, 465.

ve min favkî ve eûzu biazametike en uġtâle min tahtî!”²⁸¹

(47) Ebû Hureyre ؓ rivâyet ediyor: Bir gün Ebû Bekir ؓ şöyle dedi: “Yâ Rasûlallah, bana öyle bir şey öğret ki, onu sabah-akşam okuyayım.” Rasûlullah ؓ şöyle buyurdu:

« اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ، رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ
الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا
أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ »

“Allahumme, âlime’l-ğaybi veş-şehâde, fâtire’s-semâvâti ve’l-ard, Rabbe kulli şey’in ve melîkeh, eşhedu en lâ ilâhe ille ente, eûzu bike min şerri nefsi, ve min şerriş-şeytâni ve

²⁸¹ “Allah’ım! Dünya ve âhirette Senden af ve âfiyet dil -
rim. Allah’ım! Dinim, dünyam, âilem ve malım hakkında
Senden af ve âfiyet dilerim. Allah’ım! Ayıplarımı gizle ve
beni korkularımdan emin kıl. Allah’ım! Beni önümden,
arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden (gelecek
belâlara karşı) koru. Altımdan yere batırılarak helak
edilmekten Senin azametine sığınırım.”

şirkih, ve en akterife alâ nefsi sûen, ev ecurra-hu ilâ muslim!”²⁸² de.”²⁸³

(48) Eban İbn Osman rivâyet ediyor ki: Osman İbn Afvan şöyle der: Ben, Rasûlullah ﷺ’in şöyle buyurduğunu duydum: “Kim her sabah üç defa ve her akşam üç defa:

« بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، »

‘Bismillâhi’l-lezî lâ yedurru mea ismihi şeyun fi’l-ardi ve lâ fi’s-semâi ve huve’s-semîu’l-alîm!”²⁸⁴ derse, hiçbir şey ona zarar vermez.”

O zaman Eban İbn Osman felç olmuştu. Hadisi dinleyen adam, şaşkınlık içinde

282 “Gizli ve âşıkırı bilen, göklerin ve yerin yaratıcısı Allah’ım! Her şeyin Rabbi ve sahibi! Senden başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah olmadığına şehâdet ederim. Nefsimin şerrinden Sana sığınırım. Şeytanın ve şirkin şerrinden, nefsime kötülük etmekten veya o kötülüğü bir müslümana götürmekten Sana sığınırım.”

283 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 1/10; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahihu’l-Edebu’l-Müfred*, 1202 ve 1204.

284 “İsmiyle yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah’ın adıyla (başlarım). O, hakkıyla işiten ve her şeyi bilendir.”

onun yüzüne baktı. Eban, adamın bakışlarındaki niyeti anlayarak şöyle dedi: “Bu hadis sana anlattığım gibidir. Lakin Allah’ın kaderi vukû bulsun diye, bana o gün bu duayı okumak nasip olmamıştı.”²⁸⁵

(49) Enes İbn Mâlik rivâyet etmiştir ki,²⁸⁶ Rasûlullah ﷺ, Fatıma رضي الله عنها’ya şöyle demiştir: “Sana verdiğim şu tavsiyeyle sabah-akşam amel et:

« يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ، أَصْلِحْ لِيْ
شَأْنِيْ كُلَّهُ ، وَلَا تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ »

‘Ya hayyu, ya kayyûm! Birahmetike estağîsu, aslih lî şe’nî kulleh, ve lâ tekilnî ilâ

²⁸⁵ *Sünen-i Ebû Dâvud*, (5088); *Sünenu’t-Tirmizî*, 3388; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahihu’l-Edebu’l-Müfred*, 660. Ebû Dâvud’un *Sünen* adlı eserindeki hadiste şöyle rivâyet edilir: Eban, o kişiye şöyle demiş: “Niçin bana öyle hayretle bakıyorsun? Vallahi ne ben Osman’ın adına yalan konuşuyorum, ne de Osman, Peygamber ﷺ adına yalan konuşmuştur. Yalnız, bu felâket benim başıma geldiği gün, kızgın olduğum için bu duayı söylememiştim.”

²⁸⁶ *Müstedrek*, Hâkim, 2000; bu hadis hasendir, Bkz: *Sahihu’t-Terğib ve’t-Terhib*, 661.

*nefsî tarafete aynin!*²⁸⁷ *duasını söylemene engel olan nedir?!*”

(50) Rasûlullah ﷺ buyurmuştur: “Kim gün boyu iki yüz defa:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ »

‘Lâ ilâhe illallah, vahdehû lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huva alâ kulli şey’in kadîr!’²⁸⁸ derse on köleyi azat etmiş sayılır, dahası, ona yüz sevap yazılır ve onun yüz günahı silinir. Ayrıca bu dualar o gün akşama kadar onu şeytandan korur ve bu duayı o kimseden çok okuyan hariç, hiç kimse onun ulaştığı makama ulaşamaz.”²⁸⁹

287 “Ya Hayy, Ya Kayyûm! Senin rahmetinle yardım dilerim. Bütün işlerimi düzelt ve beni -göz açıp kapayınca kadar bile olsa- nefsimi bırakma.”

288 “Allah’tan başka *hakkıyla ibâdete lâayk* hiçbir ilah yoktur. O, birdir ve hiçbir ortağı yoktur. Mülk O’nundur, hamd de O’nadır. O, her şeye gücü yetendir.”

289 *Sahîhu’l-Buhârî*, 6403; *Sahîhu Müslim*, 2071. Şeyh el-Elbânî, *Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha* adlı eserinde (2762) şöyle demiştir: “Bu hadiste ‘yüz defa’ ifadesiyle, her gün sadece bir kez olmak üzere ‘yüz defa’ değil, bu duanın sabah-akşam yüz defa söylenmesi kastedilir. Bu,

(51) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Kim her sabah:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ،
وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ »

‘Lâ ilâhe illallah, vahdehû lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ kulli şey’in kadîr!’ derse, bu, onun için İsmâil u soyundan bir köle azat etmeye denktir. Ayrıca ona on sevap yazılır, onun on günahı silinir, bu duayı okuduğu için Allah indindeki değeri on kat artar ve bu, akşama kadar onu şeytandan korur. Akşam bu duayı söylerse, yine bu, onu sabaha kadar korur.”²⁹⁰

(52) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Kim her sabah on kez:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ
الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ »

Nesâi'nin rivâyet ettiği hadiste de böyledir. Aynı hadiste Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “...sabah yüz defa, akşam yüz defa” derse...” (Sünen-i Nesâi, 575).

²⁹⁰ Sünen-i Ebû Dâvud, 5077; bu hadis sahîhtir, Bkz: Mişkâtu'l-Mesâbih, 2395.

*‘Lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu, yuhyî ve yumît, ve huve alâ kulli şeyin kadîr*²⁹¹ derse, ona her biri için on sevap yazılır, onun on günahı silinir, Allah katında on derece yükselir ve bu, onun için on köle azat etmekle aynıdır. Dahası, bu kelimeler sabahtan akşama kadar onu korur/gözetir ve o gün hiçbir olumsuz iş yapmaz. Aynı zamanda, bu kelimeleri akşam on defa derse, aynı fazîlete ulaşır.”²⁹²

(53) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Kim her sabah ve her akşam yüz defa:

« سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِحَمْدِهِ »

*‘Sübhânallahi’l-azim ve bihamdihi!*²⁹³ derse, yaratılanların hiçbiri onun kadar azametli bir iş yapmış sayılmaz.”²⁹⁴

291 38 numaralı zikrin dipnotuna bak.

292 Müsned İmâm Ahmed, 5/420; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha*, 2563.

293 “Yüce Allah pak ve mukaddestir! Allah’a hamdolsun!”

294 Sünen-i Ebû Dâvud, 5091; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha*, 2563. Başka bir rivâyette Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Kim bir defa “Sübhânellahi’l-azim ve bihamdih!” derse, Cennette onun

Sadece sabah okunan dualar:

(54) Rasûlullah ﷺ buyurmuştur: “Her kim her sabah:

« رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا »

‘Radîtu billâhi rabben, ve bi’l-islmi dinen, ve bi Muhammedin nebiyyen!’²⁹⁵ derse, ben, onun elinden tutup Cennete götüreceğime kefilim.”²⁹⁶

(55) Abdur-Rahmân İbn Ebze رَضِيَ اللهُ عَنْهُ rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ bize, her sabah:

« أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الإِسْلَامِ وَكَلِمَةِ الإِخْلَاصِ، وَدِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَمِلَّةِ آيِنَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا، وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ »

‘Asbahnâ alâ fitrati’l-İslam, ve alâ keli-meti’l-ihlâs, ve alâ dîni nebiyyinâ Muham-medin ve alâ milleti ebînâ İbrâhîm’e hanîfen

için bir ağaç dikilir.” (Sünenu’t-Tirmizî, 2801; bu hadis sahihtir, Bkz: Mişkâtu’l-Mesâbih, 2304.

²⁹⁵ “Rab olarak Allah’tan, dîn olarak İslam’dan, Peygamber olarak Muhammed ﷺ’den râzı oldum.”

²⁹⁶ et-Terğîb ve’t-Terhîb, 1/229; bu hadis hasendir, Bkz: Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 2686.

*muslimen ve mâ kâne mine'l-muşrikîn!*²⁹⁷
demeyi öğretirdi.”²⁹⁸

(56) İbn Abbas رضي الله عنه riyâyet ediyor:²⁹⁹
“Rasulullah ﷺ bir sabah namazı vaktinde Cüveyriye رضي الله عنها ’nın yanından ayrılıp kendisi için mescit olarak düzenlediği yerde sabah namazını kılmış, zikir ve dua ediyordu. Öğleye doğru yanına döndüğünde onu hâlâ Allah’ı zikrederken buldu ve ‘Sen hâlâ yanında ayrıldığım hâl üzere mi devam ediyorsun?’ buyurdu. O “Evet!” dedi. Bunun üzerine Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: “Ben senden ayrıldıktan sonra üç defa öyle dört kelime söyledim ki, bunlar, bugün sabahtan itibaren senin söylediklerinle aynı teraziye konsa onlardan daha ağır gelir. Bu kelimeler şunlardır:

« سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَا نَفْسِهِ
وَزَنَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ »

297 “İslâm fitratı, ihlas kelimesi ve Nebîmiz Muhammed ﷺ’in dini üzere; hanif ve müslüman olan, müşriklerden olmayan babamız İbrahim’in milleti üzere sabaha eriştik.”

298 *Müsned-i İmâm Ahmed*, 3/407; bu hadis sahihtir, Bkz: *Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha*, 2989.

299 *Sahîh-i Müslim*, 8/83.

*“Sübhânallahi ve bihamdihi, adede halkihi, ve ridâ nefsihi, vazinete arşihî ve midâde kelimâtih!”*³⁰⁰

Sabahın fazileti ve bereketi:

Peygamber ﷺ, ümmeti için Allah'tan hayır/bereket dilemiş ve şöyle buyurmuştur: *“Allah'ım, ümmetimin her gününün başlangıcına bereket ver!”*³⁰¹

Ebû Vâil Şakîk İbn Seleme rivâyet ediyor: “Bir gün biz sabah namazını kıldıktan sonra Abdullah İbn Mesud'un evine gittik, eve varınca selam verdik. Bize içeri girmek için izin verildi. Biz biraz kapının önünde bekledik. Tam o sırada câriye kapıya kadar gelip ‘Neden içeriye girmiyorsunuz?’ dedi ve biz içeri girdik. Gördük ki, İbn Mesud oturmuş ‘Sübhânallah!’ diye zikrediyor. O bizden ‘Size izin verildiği halde neden içeri girmediniz?’ diye sordu. Biz dedik ki: ‘Ev

300 “Yarattıklarının sayısınca, kendisinin razı olacağı kadar, arşının ağırlığı ve kelimelerinin çokluğunca hamdederek Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim.”

301 *Sahîh-i İbn Hibbân*, 4754; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahîh-i Ebû Dâvud*, 2345.

ehlinden bazısının uyumuş olabileceğini zannettik.’ O, ‘Yoksa, siz Ümmü Abd’in ailesinin gaflette olduğunu mu sandınız?’³⁰² dedi, sonra zikretmeye devam etti. Nihayet, o, güneşin doğduğunu zannetti ve câriyesine: ‘Ey câriye, bak bakalım, güneş doğdu mu?’ dedi. Câriye dışarı baktı ve güneşin hâlâ doğmadığını haber verdi. İbn Mesud yine zikretmeye devam etti. Nihâyet, o, güneşin doğduğunu zannetti ve câriyesine, ‘Ey câriye, bak bakalım, güneş doğdu mu?’ dedi. Câriye dışarı baktı ve güneşin doğduğunu ona haber verdi. Bunu duyunca İbn Mesud şöyle dedi: ‘Bu günümüzü de bize lütfeden ve günahlarımıza göre bizi mahvetmeyen Allah’a hamdolsun!’³⁰³

Sadece akşam okunan dualar:

(57) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Kim her akşam üç defa:

302 Yani İbn Mesud ﷺ’in ailesinin bu bereketli vakitte uy - duğunu mu sandınız?

303 *Sahih-i Müslim, 2/205.*

« أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ »

*'Eûzu bikelimâtillahi't-tâmmeti min şerri mâ halak!*³⁰⁴ derse, o gece ona hummâ (ateş) dokunmaz.³⁰⁵

Mescitten çıkarken okunacak dua

(58) Mescitten çıkarken:

«بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ،
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ، اللَّهُمَّ اغْصِنِي مِنَ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»

*"Bismillah, ve's-salâtu ve's-selâmu alâ Rasûlillah. Allahumme innî es'eluke min fadlike. Allahumme-şimnî mineş-şeytânî'r-racîm!"*³⁰⁶ duası okunur.³⁰⁷

304 "Yarattıklarının şerrinden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım!"

305 *Sünen-i İbn Mâce*, 632. Bu duanın metni İmâm Müslim'in *Sahîh*'inde de (7055) rivâyet edilmiştir.

306 "Allah'ın adıyla. Rasûlullah ﷺ üzerine salât ve selâm olsun. Allah'ım! Senin lütfundan isterim. Allah'ım! Beni, kovulmuş şeytandan koru."

307 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 1/260; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Sahîhu'l-Câmi*, 514.

Bineğe binerken yapılan dua

(59) Ali İbn Rabîa رضي الله عنه şöyle dedi: “Bir defasında Ali’ye, binmesi için bir binek hayvanı verildiğini gördüm. O, ayağını üzengiye basınca: ‘Bismillah!’ dedi ve hayvanın üzerine çıktı. Nihâyet, bineğin üzerine oturunca: ‘Elhamdulillah!’ dedi, sonra da şöyle dua etti:

« سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ
مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ »

‘Sübhânellezî sahharâ lenâ hâze ve mâ kunne lehû mukrinîn. Ve innâ ilâ Rabbînâ lemunkalibûn.’³⁰⁸ Sonra üç defa ‘Elhamdulillah!’ ve üç defa ‘Allahu Ekber!’³⁰⁹ dedi. Sonra da şu duayı okudu:

« سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ »

308 “Bunları emrimize veren ne yücedir; zaten bizim t - katımız bunlara yetmezdi. şüphesiz Rabbimize döneceğiz ve muhakkak biz dönüp Rabbimize varacağız!” (Zuhrûf, 13-14).

309 "Allah en büyüktür!"

‘Sübhâneke innî zalemtu nefsi fağfir lî, fe innehû lâ yeğfiru’z-zunûbe illâ ente.’³¹⁰ Ve güldü. Ben ‘Niçin güldün, ey müminlerin emîri?’ diye sordum, şöyle cevap verdi: “Ben Rasûlullah ﷺ’in binek hayvanına bindikten sonra benim gibi dua ettiğini, sonra da güldüğünü gördüm. Ona, «Niçin güldün ya Rasûlallah?» diye sordum. Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: «*Senin Rabbin, kulunun, “Rabbi-ğfir lî zunûbi!”³¹¹ duasına, Kendisine yakıştır tarzda hayret ediyor. Kulu da biliyor ki, Rabbinden başka hiç kimse bu günahları bağışlayamaz.*»³¹²

Eve girerken yapılacak dua

(60) Bir kişi, eve girerken “Bismillah!” demeli, sonra da ev halkına selâm vermeli-dir! Zira Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “*Birisi evine girerken ve yemek yemeye başlarken Allah’ı zikrederse, şeytan, yanı başındakilere söy-*

310 "Sen pak ve mukaddessin! Ben nefsimde zulmettim. Beni bağışla! Şüphesiz ki, günahları bağışlayıcı olan yalnız Sensin!"

311 "Rabbim, günahlarımı bağışla!"

312 *Sünenu't-Tirmizî*, 3443; bu hadis sahihtir, Bkz: *Şemâilu'n-Nebî*, 233.

le der: ‘Burada sizin ne gecelemeğe yeriniz var, ne de yemek yemeğe!’ Eğer birisi eve girerken, Allah’ı zikretmezse, şeytan, ‘Siz gecelemeğe yer buldunuz.’ der. Ardından eğer yemeğe başlarken Allah’ı zikretmezse, şeytan, ‘Siz hem gecelemeğe yer, hem de yemek yiyecek yer buldunuz.’ der.”³¹³

Yüce Allah şöyle buyuruyor: “**Evlere girdiğiniz zaman, kendinize ve ehlinize Allah katından bereket, esenlik ve güzellik dileyerek selam verin.**” (Nûr, 61)

Enes İbn Mâlik رضي الله عنه rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ bana şöyle dedi: ‘Evlâdım, eve girerken aile fertlerine selâm ver, bu, hem senin için, hem de ailen için bereket olsun!’”³¹⁴

Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Üç sınıf insan vardır ki, Allah onlara kefil olur. Onlardan hangisi hayatta kalırsa, Allah ona nimet verir ve onu korur. Ölürse onu Cennete kor: Kim kendi evine girerken selâm verirse Allah ona kefil olur; kim câmiye giderse Allah ona kefil olur,

³¹³ Sahîhu Muslim, 2018.

³¹⁴ Sünenu’t-Tirmizî, 2915; bu hadis sahihtir, Bkz: Sahîhu’t-Terğîb ve’t-Terhib, 1608.

*kim de Allah yolunda cihada çıkarsa Allah ona kefil olur.*³¹⁵

Mikdâd İbn Esved ؓ şöyle rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ gece vakti eve geldiğinde kısıık sesle selâm verir, uyumuş olanları uyandırmaz, uyumayanlara ise bu selâmı duyururdu.”³¹⁶

Evin kapısını kilitlerken yapılan dua

(61) Bir kişi, evinin kapısını kilitlerken “Bismillah!” demelidir. Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Geceleri ‘Bismillah!’ diyerek evinin kapısını kilitle! ‘Bismillâh!’ diyerek ışıkları kapat! ‘Bismillâh!’ diyerek su kovalarının üzerini kapat! ‘Bismillah!’ diyerek kapı kacaklarının üzerini herhangi bir şeyle kapat!”³¹⁷

315 Sahîhu İbn Hibbân, 2915; bu hadis sahîhtir, Bkz: Sahîhu't-Terğîb ve't-Terhîb, 321.

316 Sahîhu Muslim, 8/128.

317 Sahîhu'l-Buhârî, 3280. Başka bir rivâyette Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Kapı kacaklarının üzerini örtün ve su kovalarının ağzını bağlayın! Çünkü yılda bir gece vardır ki, o gece veba hastalığı yeryüzüne iner, sonra da üzerinden geçtiği herhangi bir ağzı açık kova ve üzeri kapatılmamış herhangi bir tabak çömlek kalmaz ki, onun içine girmemiş olsun.” (Sahîhu Muslim, 6/107).

Elbise çıkarırken yapılan duâ

(62) Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Cinlerin gözleri ile insanların edep yerleri arasındaki örtü, birinizin elbisesini çıkarırken;

((بِسْمِ اللّٰهِ))

‘Bismillah!’ demesidir.”³¹⁸

Uykudan önce okunan sûreler

(63) Cabir ؓ şöyle rivâyet ediyor: “Rasûlullah ﷺ ‘es-Secde’ ve ‘el-Mülk’ surelerini okumadan uyumazdı.”³¹⁹

(64) Aişe رضي الله عنها şöyle rivâyet ediyor: “Peygamber ﷺ ‘ez-Zümer’ ve ‘el-İsrâ’ sûrelerini okumadan uyumazdı.”³²⁰

(65) İrbâd İbn Sâriye ؓ rivâyet ediyor: “Peygamber ﷺ ‘el-Müsebbihât’³²¹ oku-

³¹⁸ Sahihu’l-Câmi, 3610.

³¹⁹ Sünenu’t-Tirmizî, 2892; bu hadis sahîhtir, Bkz: Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 858.

³²⁰ Sünenu’t-Tirmizî, 3405; bu hadis sahîhtir, Bkz: Silsiletu’l-Ehâdisi’s-Sahîha, 641.

³²¹ Mübârekfûrî rahimehullah şöyle demiştir: “Burada ‘el-Müsebbihât’ derken, (سُبْحَانَ), (سَبَّحَ), (يُسَبِّحُ) ya da (سَبَّحَ)

madan uyumazdı. Bu sûrelerde öyle bir ayet vardır ki, o ayet bin ayetten hayırlıdır.”³²²

Yatakta iken okunan sûreler ve yapılan duâlar

(66) Rasûlullah ﷺ, “Her kim gece ‘el-Bakara’ sûresinin son iki ayetini okursa, bu ona kâfidir.”³²³ buyurmuştur.³²⁴

﴿ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَأَتْ سِينَهُ
وَكُنِيَ لَهُ رُءُوسٌ لَّا يَفْرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ
وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
عُفْرَانِكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٦٦﴾ لَّا يُكَلِّفُ اللَّهُ
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا
اَكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تَأْخِذْنَا إِن نَّسِينَا
أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا

kelimesi ile başlanan sûreler kastedilir. Bunlar da yedidir: “el-İsrâ,” “el-Hadîd,” “el-Haşr,” “es-Saff,” “el-Cumua,” “et-Teğâbûn” ve “el-A'lâ” sûreleri” (Tuhfetu'l-Ahvezi).

322 Sünenu't-Tirmizî, 3406; bu hadis hasendir, Bkz: Sahihu't-Tirmizî.

323 Bu iki ayet, gece namazını kılmaya niyetlenip kalkamayan birisi için gece namazı yerine geçer, ayrıca bu ayetler insanı şeytandan ve başka habislerin şerrinden korur (Şerhu'n-Nevevî).

324 Sahihu'l-Buhârî, 4008; Sahihu Muslim, 2/198.

تَحْمِلُ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۗ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَأَرْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

(67) Aişe رضي الله عنها rivâyet ediyor: “Peygamber ﷺ her gece yatağına girerken iki avucunu bitiştirir; “el-İhlâs,” “el-Felak” ve “en-Nâs” sûrelerini³²⁵ okuyarak avucuna üfler, sonra da vücudundan ulaşabildiği yerleri avuçlarıyla, başının üzerinden, yüzünden ve vücudunun ön kısmından başlayarak meshederdi [Okuma ve meshetme üç kere tekrarlanır.]³²⁶

(68) Ebû Hureyre رضي الله عنه rivâyet ediyor: “Bir defasında Peygamber ﷺ Ramazan ayında toplanan zekâtı korumayı bana havâle etmişti. Bu sırada birisi yanıma geldi ve yiyeceklerden avuçlayıp tabağına koydu. Ben onun yakalayıp şöyle dedim: ‘Vallahi, ben seni mutlaka Peygamber ﷺ’in karşısına çıkaracağım.’ O yalvarıp yakarmaya başladı:

³²⁵ Bu kitapçıktaki 36 numaralı zikre bakınız.

³²⁶ *Sahihu'l-Buhârî*, 5017.

‘Benim buna ihtiyacım var, yoksul bir ailem var, bu yemeğe çok muhtacım.’ dedi, ben de onu bıraktım. Ertesi gün Peygamber ﷺ bana sordu: ‘*Ey Ebû Hureyre! Yakaladığın esir ne yaptı?*’ Ben, ‘Ya Rasûlallah! O bana, hem muhtaç, hem de yoksul bir ailesinin olduğunu şikâyet etti. Ben de acıyıp onu gönderdim.’ dedim. Peygamber ﷺ şöyle dedi: ‘*O, sana yalan söylemiş, yine gelecek.*’ Ben biliyordum ki o geri dönecek, çünkü Peygamber ﷺ, ‘yine gelecek’ demişti. Bu yüzden pusuda bekledim. O, yine gelip yiyecekten avuçlayarak tabağını doldurdu. Ben onu yine yakaladım ve dedim ki: ‘Seni mutlaka Peygamber ﷺ’in karşısına çıkaracağım.’ O yine yalvararak ‘Bırak beni! Gerçekten buna muhtacım ve benim ailem var. Söz veriyorum, bir daha gelmeyeceğim.’ dedi. Ben yine ona acıyıp gönderdim, gitti. Ertesi gün Peygamber ﷺ benden sordu: ‘*Ey Ebû Hureyre! Dün yakaladığın esir ne yaptı?*’ Ben de şöyle dedim: ‘Ya Rasûlallah! O, bana, hem muhtaç, hem de yoksul bir ailesinin

olduğunu şikayet etti. Bunun için acıdım ve onu yine gönderdim.’ Peygamber ﷺ yine şöyle dedi: ‘O, sana yalan söyledi, yine gelecek.’ Ben üçüncü defa pusuda onu bekledim. O yine geldi ve yiyeceklerden avuçlayarak tabağını doldurdu. Onu yakaladım ve şöyle dedim: ‘Ben seni mutlaka Peygamber ﷺ’in karşısına çıkaracağım. Artık üçüncü defadır ki, sen gelmeyeceğine söz veriyor, fakat geri dönüyorsun.’ O yalvarıp yakardı: ‘Beni bırakırsan, sana öyle kelimeler öğretirim ki, Allah onunla seni korur.’ Ben: ‘O, ne sözdür?’ diye sordum, şöyle dedi: ‘Yatağa yatarken «Kursi (Allah... O’ndan başka ilah yoktur...)»³²⁷ ayetini başından sonuna kadar oku. Eğer bunu okursan, Allah’ın gönderdiği koruyucu bir melek yatağının başında sabaha kadar bekler ve şeytan sana yaklaşamaz.’ Ben yine onu gönderdim gitti. Ertesi sabah Peygamber ﷺ bana sordu: ‘Dün yakaladığın esiri ne yaptın?’ Ben de şöyle dedim: ‘Ya Rasûlallah, o, Allah’ın izniyle bana

327 Bu kitapçıktaki 37 numaralı zikre bakınız.

faydalı sözler öğreteceğini söyledi. Ben de onu gönderdim.’ Peygamber ﷺ: *‘Nedir, onlar?’* diye sordu. Ben de şöyle cevap verdim: *‘O bana, yatağıma yatmadan önce «Kursî ayetini baştan sonra kadar oku. Eğer bunu yaparsan, sabah uykudan kalkıncaya kadar yatağının başında Allah’ın görevlendirdiği koruyucu bir melek bekler ve şeytan sana yaklaşamaz.» dedi.’* dedim. Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: *‘O, sana doğruyu söylemiş, halbuki kendisi yalancının tekidir. Sen üç gece-dir kiminle konuştuğunu biliyor musun, ey Ebû Hureyre?’* Ben, ‘Hayır!’ deyince, Peygamber ﷺ şöyle dedi: *‘O, şeytan idi!’*³²⁸

(69) Ali ؑ, Peygamber ﷺ’in, kızı Fatıma’ya ve kendisine şöyle dediğini rivâyet ediyor: *“Benden istediğinizden daha hayırlısını size öğreteyim mi? Yatağa girdiğiniz zaman otuz dört defa ‘Allahu Ekber,’ otuz üç defa ‘Sübhânallah’ ve otuz üç defa ‘Elhamdulillah!’ deyin. Bu, sizin için hizmetçiden daha hayırlı olur.”*³²⁹

328 Sahihu’l-Buhârî, 2311.

329 Sahihu’l-Buhârî, 3705; Sahihu Muslim, 8/84.

(70) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Sizden biriniz yatağına girmek isteyince, izârının iç tarafıyla yatağını temizlesin. Çünkü kişi, kendisinden sonra yatağına neyin girdiğini bilemez. Sonra da:

« بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ
أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا
بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ »

‘Bismike rabbî vada’tu cenbî ve bike er-feuhu. Fein emsekte nefsi ferhamhe, ve in erseltehe fehfazhâ bimâ tahfazu bihi ibâdekes-sâlihîn!’³³⁰ desin.³³¹

(71) Abdullah İbn el-Hâris şöyle demiştir: “Bir defasında Abdullah İbn Ömer, birisine şöyle dedi: “Yatağına girdiğin zaman:

« اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا لَكَ

330 “Rabbim, Senin isminle, yanımı (vücudumu) bıraktım ve Senin irâdenle onu kaldırırım. Ruhumu alırsan ona rahmet et. Eğer geri gönderirsen, salih kullarını koruduğun şekilde onu da koru.”

331 *Sahîhu'l-Buhârî*, 6320.

مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا إِنَّ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا وَإِنْ أَمَتَهَا
فَاغْفِرْ لَهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ»

*Allahumme, inneke halakte nefsi, ve ente tavaffâhâ, leke mamâtuhâ ve mahyâhâ, in ehyeytehâ fehfazha, ve in emattehâ feğfir lehâ. Allahumme, innî es'eluke'l-âfiyeh!*³³² de!”

O kişi, “Sen bunu Ömer’den mi duydu-
dun?” diye sordu. Abdullah ibn Ömer şöyle
dedi: “Ömer’den de hayırlı birisinden, Pey-
gamber ﷺ’den duydum.”³³³

(72) Huzeyfe İbn el-Yeman ؓ rivâyet
ediyor: “Peygamber ﷺ yatağına yatınca:

« بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا »

*‘Bismike Allahumme emûtu ve ahyâ!’*³³⁴
derdi.”³³⁵

332 “Allah’ım! Nefsimi Sen yarattın, onu Sen öldürürsün. Nefsimin ölümü ve yaşaması Sana aittir. Eğer yaşatır-
san onu koru, öldürürsen onu bağışla. Allah’ım! Senden
âfiyet dilerim.”

333 *Sahihu Muslim*, 8/78; *Müsned-i İmâm Ahmed*, 2/79. Bu,
İmam Ahmed’in metnidir.

334 “Allah’ım, Senin isminle ölür ve dirilirim!”

335 *Sahihu'l-Buhârî*, 6312. *Sahihu Muslim*, 8/78.

(73) Berâ İbn Azîb ؓ rivâyet ediyor:
“Peygamber ﷺ yatağına yatınca, elini sağ yanağının altına kor ve:

«اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ»

*Allahumme, gini azâbeke yevme teb'asu
ibâdek!*³³⁶ derdi.”³³⁷

(74) Ebû Hureyre ؓ rivâyet ediyor:
Bir gün Ebû Bekir ؓ şöyle dedi: “Ya Ra-
sûlallah, bana öyle bir şey öğret ki, onu hem
sabah, hem de akşam okuyayım.” Rasûlullah
ﷺ buyurdu ki: “De ki:

«اللَّهُمَّ عَالَمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، فَاطَرَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ
الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرَفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ
أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ»

*Allahumme, âlime'l-ğaybi veş-şehâde,
fâtire's-semâvâti ve'l-ard, Rabbe kulli şeyin*

³³⁶ “Allah'ım, kullarını dirilteceğin gün beni azâbından koru!”

³³⁷ Sünen-i Ebû Dâvud, 4/311; bu hadis sahîhtir, Bkz:
Sahîhu'l-Edebu'l-Müfred, 1215.

*ve melîkeh, eşhedu en lâ ilâhe illâ ente, eûzu bike min şerri nefsi, ve min şerriş-şeytâni ve şir-kih, ve en aktarife alâ nefsi sûen, ev ecurrahu ilâ muslim!*³³⁸ *Bunu hem sabah, hem akşam, hem de yatağına yatınca söyle.*³³⁹

(75) Ebû Hureyre رضي الله عنه rivâyet ediyor: Peygamber ﷺ yatağa girince:

« اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَالْفُرْقَانَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ »

“Allahumme, Rabbe’s-semâvâti’s-seb’i ve Rabbe’l-arşı’l-azîm. Rabbenâ ve rabbe

³³⁸ 47 numaralı zikrin tercümesine bakınız.

³³⁹ Sünenu’t-Tirmizî, 3389; bu hadis sahihtir, Bkz: *Sahihu’l-Edebu’l-Müfred*, 1202.

kulli şey, fâlika'l-habbi ve'n-nevâ, munzile't-Tevrâti ve'l-İncîli ve'l-Furkân. Eûzu bike min şerri kulli şeyin ente âxizun binâsiyetih. Allahumme, ente'l-evvelu feleyse kableke şey, ve ente'l-âhiru feleyse ba'deke şey, ve enet'z-zâhiru feleyse fevkake şey, ve ente'l-bâtinu feleyse dûneke şey, ikdi anne'd-deyne ve ağninâ mine'l-fakr!"³⁴⁰ derdi.³⁴¹

(76) Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:
"Kim yatağa girince:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا
قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ »

340 "Yedi kat semânın, yüce arşın Rabbi, bizim Rabbimiz, her şeyin Rabbi, tane ve çekirdekleri yaran, Tevrat'ı, İncil'i ve Furkan'ı indiren Allah'ım! Alnından tuttuğun her şeyin şerrinden Sana sığınırım. Allah'ım! Sen Evvel'sin, Senden önce hiçbir şey yoktur. Sen Âhir'sin, Senden sonra hiçbir şey yoktur. Sen, Zahir'sin, Senden üstte hiçbir şey yoktur. Sen Bâtın'sın, Senden öte hiçbir şey yoktur. Bizden borcu gider ve bizi fakirlikten kurtarıp zenginleştir."

341 *Sahîhu Muslim*, 8/78.

‘Lâ ilâhe illallah, vahdehû lâ şerîke leh, lehu’l-mulku ve lehu’l-hamdu ve huve alâ kul-li şey’in kadîr, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bil-lah, sübhânallah, ve’lhamdulillah, ve lâ ilâhe illallah, vallâhu ekber!’³⁴² derse, Allah onun günahlarını, -bu günahlar denizin köpükleri kadar olsa bile- bağışlar.’³⁴³

(77) Enes رضي الله عنه rivâyet ediyor: Rasûlullah ﷺ yatağa girince şöyle derdi:

« الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَآوَانَا
فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُثْوَى »

“Elhamdulillehi’l-lezî et’amene ve sekâne ve kefâne ve evâne, fekem mimmen lâ kâfiye lehu ve lâ mu’viy!”^{344_345}

342 “Allah’tan başka *hakkiyla ibâdeteye lâyük* hiçbir ilah yoktur, O tektir, O’nun şeriki yoktur. Mülk O’nundur, hamd O’nadır ve O, her şeye kâdirdir. Kudret ve güç yalnız O’na mahsustur! Allah pak ve mukaddestir. Hamd Allah’a mahsustur. Allah’tan başka *hakkiyla ibâdeteye lâyük* hiçbir ilah yoktur. Allah en büyüktür.”

343 *Sahîhu İbn Hibbân*, 2365; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha*, 3414.

344 “Bizi yediren, içiren, koruyan ve barındıran Allah’a hamd olsun. Nice koruyanı ve barındıranı olmayan vardır.”

345 *Sahîhu Muslim*, 8/79.

(78) Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:
“Her kim yatağa girince:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانِي وَأَوَانِي، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
أَطْعَمَنِي وَسَقَانِي، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَنَّ عَلَيَّ وَأَفْضَلَ،
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ أَنْ تُنَجِّينِي مِنَ النَّارِ»

‘Elhamdulillahil-lezî kefânî va evânî. Elhamdulillahil-lezî etâmenî ve sekânî. El-hamdulillehi’l-lezî menne aleyye ve efdal. Allahumme, innî es’eluke biizzetike en tunecciyenî mine’n-nâr!’³⁴⁶ derse, yaratılanların tümünün söyledikleri övgülerle Allah’a hamdetmiş olur.’³⁴⁷

(79) Ebu’l-Ezher el-Enmârî ر.ه. rivâyet ediyor: Rasûlullah ﷺ gece yatağa girerken:

« بِسْمِ اللَّهِ وَضَعْتُ جَنْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي،
وَأَخْسِئْ شَيْطَانِي، وَفُكْ رَهَانِي، وَاجْعَلْنِي فِي
النَّدَى الْأَعْلَى »

346 “Beni koruyan ve sığındıran Allah’a hamdolsun! Beni yediren ve içiren Allah’a hamdolsun! Bana iltifat ve merhamet gösteren Allah’a hamdolsun! Allah’ım, izzetinle beni Cehennem ateşinden korumanı dilerim!”

347 Müstedrek, Hakim, 1/545-546; bu hadis sahihtir, Bkz: Sahihu’t-Terğib ve’t-Terhib, 609.

“Bismillehi vada'tu cenbî. Allahumme-ğfirli zenbî, ve ahsî' şeytânî, ve fukke rihânî, vec'alnî fi'n-nediyyi'l-a'lâ!”³⁴⁸ derdi.³⁴⁹

(80) Berâ b. Azîb رضي الله عنه rivâyet ediyor: Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “Uyumak iste-diğin zaman namaz için abdest aldığı gibi abdest al; sonra sağ tarafın üzerine yat ve sonra şöyle de:

« اللَّهُمَّ أَسَلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي
إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي
إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ
إِلَّا إِلَيْكَ، اللَّهُمَّ أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ،
وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ »

*Allahumme, eslemtu nefsi ileyke, ve vec-
cehtu vachî ileyke, ve fevvadtu emri ileyke,
ve elce'tu zahri ileyke, rağbeten va rahme-
ten ileyk. Lâ melce'e ve lâ mence'e minke illâ*

³⁴⁸ “Rabbim, Senin isminle yanımı (vücudumu) bıraktım. Allah'ım, benim günahımı başıyla, şeytanımın defolup gitmesi ve borcumu ödeyebilmem için bana yardım et ve beni yüce dostların sırasına koy!”

³⁴⁹ Sünen Ebû Dâvud, 5054; bu hadis sahîhtir, Bkz: Mişkâtu'l-Mesâbih, 2409 (ikinci tahkik).

ileyk. Âmentu bikitâbike'l-lezî enzalte ve binebiyyike'l-lezî ersalte!"³⁵⁰ Eğer o gece ölürsen, fitrat üzere³⁵¹ ölmüş sayılırsın. Çalış ki, bu söz senin son sözün olsun."³⁵²

(81) Nevfel el-Eşcâî رضي الله عنه rivâyet ediyor: Bir gün Peygamber ﷺ'e uğradım ve "Ey Allah'ın Peygamberi, bana öyle bir şey öğret ki, yatağıma girince onu okuyayım." dedim. Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Yatağına girerken 'De ki: Ey kâfirler!"³⁵³ sûresini oku, sonra yat. Çalış ki, bu okuduğun son sûre olsun! Hiç şüphesiz ki, bu sûre seni şirkten uzaklaştırır."³⁵⁴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿قُلْ يَتَّيِبَهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا

350 "Allah'ım! Nefsimi Sana teslim ettim. İşimi Sana havâle ettim. Yüzümü Sana çevirdim. Senden ümit ederek ve korkarak sırtımı Sana dayadım. Sığınmak ve sakınmak, ancak Sana yönelmekle olur. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygamberine î mân ettim.

351 Yani hiçbir günahı olmadan, annesinden yeni doğmuş çocuk gibi.

352 *Sahihu'l-Buhârî*, 6315; *Sahihu Muslim*, 2081.

353 Yani "el-Kâfirûn" sûresi.

354 *Sünen-i Ebû Dâvud*, 5055; bu hadis sahîhtir, Bkz: *Sahihu't-Tirmizî*, 3643.

تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾
وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا
أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾ ﴿

SONUÇ

Bu mütevazi kitapçığın ihtiva ettiği hadislerden anlaşıldığı üzere, amellerimizin en hayırlısı, Rabbiniz katında en temiz ve yücesi, kendi derecemiz bakımından en üstünü ve bizim için altın ve gümüş infak etmekten ve düşmanımızla karşılaşıp onun boynunu vurmaktan daha hayırlısı Allah'ı zikretmektir.

Eserde geçen hadislerin büyük çoğunluğu imanın temeli sayılan “Lâ ilâhe illallah” kelime-i tevhidini içerir. Müslüman olmak isteyen her kişi, kelime-i tevhid'i kalp ile tasdik ve dil ile ikrar etmeli, gereğini de yerine getirmelidir. Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: “Lâ ilâhe illallah' diyerek imanla ölen kimse Cennet'e girecektir.”³⁵⁵

Son nefeste “Lâ ilâhe illallah” demek herkese nasip olmaz.

355 *Sahih-i Müslim*, 273.

Buna ulaşmak için Rabbimize dua etmemiz gerekir.

*“Gelende son uykum, bitende takatim,
Güllerim dökülse, kalsın gülabım,
Dilime sen Kendin bahşet saadet,
İşimin sonunda bulayım şehadet.”³⁵⁶*

Rabbimiz, bizleri son nefeste *Lâ ilâhe illallah* diyerek bu dünyadan göçen kulları zümresine ilhak eylesin!

Gündelik evradu ezkarını okuyan mümin kullar Allah’ın, en sevimli ve en yakın kulları sayılır. Böyle kimselerin kalbi zikirler sayesinde yumuşar, melekler onların etrafını sarar, üstlerine sekinet iner ve Allah onları Kendi yanındakilere anar.

Yüce Allah’ı zikreden mümin, Rasûlullah ﷺ’in şefaati sayesinde en büyük mutluluğa ulaşır, Allah onu Cehennem ateşinden korur, Cennet’in sekiz kapısı onun için açılır ve istediğinden ebedî saadet yurduna dahil olur.

³⁵⁶ Nizami Gencevî, *Hüsrev ile Şirin*, s. 29.

Bu zikirler zikredeni, Allah'ın huzurunda anar ve onun lehinde şahitlik ederler. Ayrıca o hayır işlerde diğerlerini geçer, büyük sevap ve Allah katında en yüksek dereceyi kazanır ve günahları denizlerdeki köpükler kadar olsa bile bağışlanır.

Bir zamanlar İblis, Rabbine, “Senin izzet ve celaline and olsun ki, insanoğlu hayatta olduğu sürece onların tümünü muhakkak saptıracağım!” demiş, Rabbi de ona şöyle demiştir: “İzzet ve Celâlime yemin ederim ki, onlar Benden bağışlanma diledikçe Ben de onları bağışlayacağım.”³⁵⁷

Bu, şu anlama geliyor: Son nefese kadar şeytan, insanla uğraşacak ve her gün, sabahdan akşama ve akşamdan sabaha kadar insanı Allah'a karşı gelmeye kışkırtacaktır. Ondan korunma yollarını Rasulullah'ın ﷺ bizlere tavsiye ettiği şu gündelik zikirlerde bulabiliriz. Bu zikirlerin en güzeli ise Kur'an-ı Kerim'dir. Bu hususta Allah Rasûlü

357 Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/41. Bu hadis sahîh'tir. Bk. *Sahihu'l-Cami*, 499.

ﷺ şöyle buyurmuştur: “Evlerinizi kabire çevirmeyin; içinde Bakara sûresi okunan evden Şeytan kaçır.”³⁵⁸

Nizami Gencevî şöyle der:

“Keserli ayeti öğretmek senden,

Şeytanın gözünü dikmekse benden.”

İnsanlar, hata ve günahlarına rağmen, Allah’tan bağışlanma diledikleri sürece Allah kullarını affedecektir.

Allah’tan dileğimiz şu ki, bizi sürekli Kendisini zikreden kullarından eylesin. Bu zikirler sayesinde bizleri Zatına yakın olanlardan eylesin ve bizi yanındakilere ansın, katındaki yerimizi yükseltsin. Bizi hayır işlerde diğerlerini geçen kullarında eylesin, sevabı çoğalan ve derecesi yükselen kulları zümresine ilhak eylesin!

Yüce Rabbim, bizleri, Kıyamet günü Rasûlullah ﷺ’in şefaati sayesinde en büyük mutluluğa ulaşan, Cehennem ateşinden

358 Sahih-i Müslim, 2/188.

kurtulan ve Cennet'e giren kulları zümresine ilhak eylesin!

Allah'ım, Seni zikretmek, Sana şükretmek ve Sana güzelce ibadet etmek için bizlere yardım et!

SONUÇ

Mukaddime	5
Zikrin fazileti	9
En Faziletli Zikirler	19
Kur'ân-ı Kerim'in fazileti	24
"Lâ ilâhe illallah!" kelimesinin fazileti	43
"Sübhânallahi valhamdulillahi ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber" kelimelerinin fazileti	49
"Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah" kelimesinin fazileti.....	58
"Estağfirullahe ve etubu ileyh" kelimesinin fazileti	61
"Sübhânallahi ve bihamdih" kelimesinin fazileti	68
"Allahumme salli ve sellim alâ nebiyyine Muhammed" kelimesinin fazileti.....	71
Selamı yaygınlaştırmanın fazileti.....	75
Uykudan uyanınca okunacak duâ	80
Sabah uykudan uyanınca duâ okumanın fazileti	84
Elbise giyerken yapılacak duâ	84
Tuvalete girmeden önce okunacak duâ.....	85
Tuvaletten çıkarken okunacak duâ.....	86
Abdestten önce yapılacak duâ	86
Abdestten sonra yapılacak duâ	87
Yemekten önce okunacak duâ	89
Yemekten sonra okunacak duâ	91

Evden çıkarken yapılacak duâ	94
Camiye giderken yapılan duâ.....	95
Camiye girerken yapılan duâ.....	96
Ezan ile ilgili duâ ve zikirler	97
Namazda selâmdan sonra okunacak duâlar	102
Sabah ve akşam yapılacak dualar	114
Sadece sabah okunan dualar:	129
Sabahın fazileti ve bereketi:	131
Sadece akşam okunan dualar:	132
Mescitten çıkarken okunacak dua	133
Bineğe binerken yapılan dua	134
Eve girerken yapılacak dua.....	135
Evin kapısını kilitlerken yapılan dua	137
Elbise çıkarırken yapılan duâ.....	138
Uykudan önce okunan sûreler.....	138
Yatakta iken okunan sûreler ve yapılan duâlar	139
Sonuç.....	154
İçindekiler.....	159